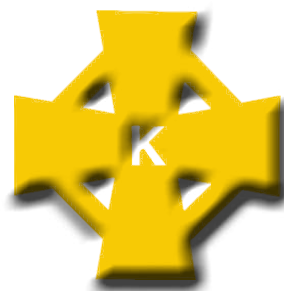
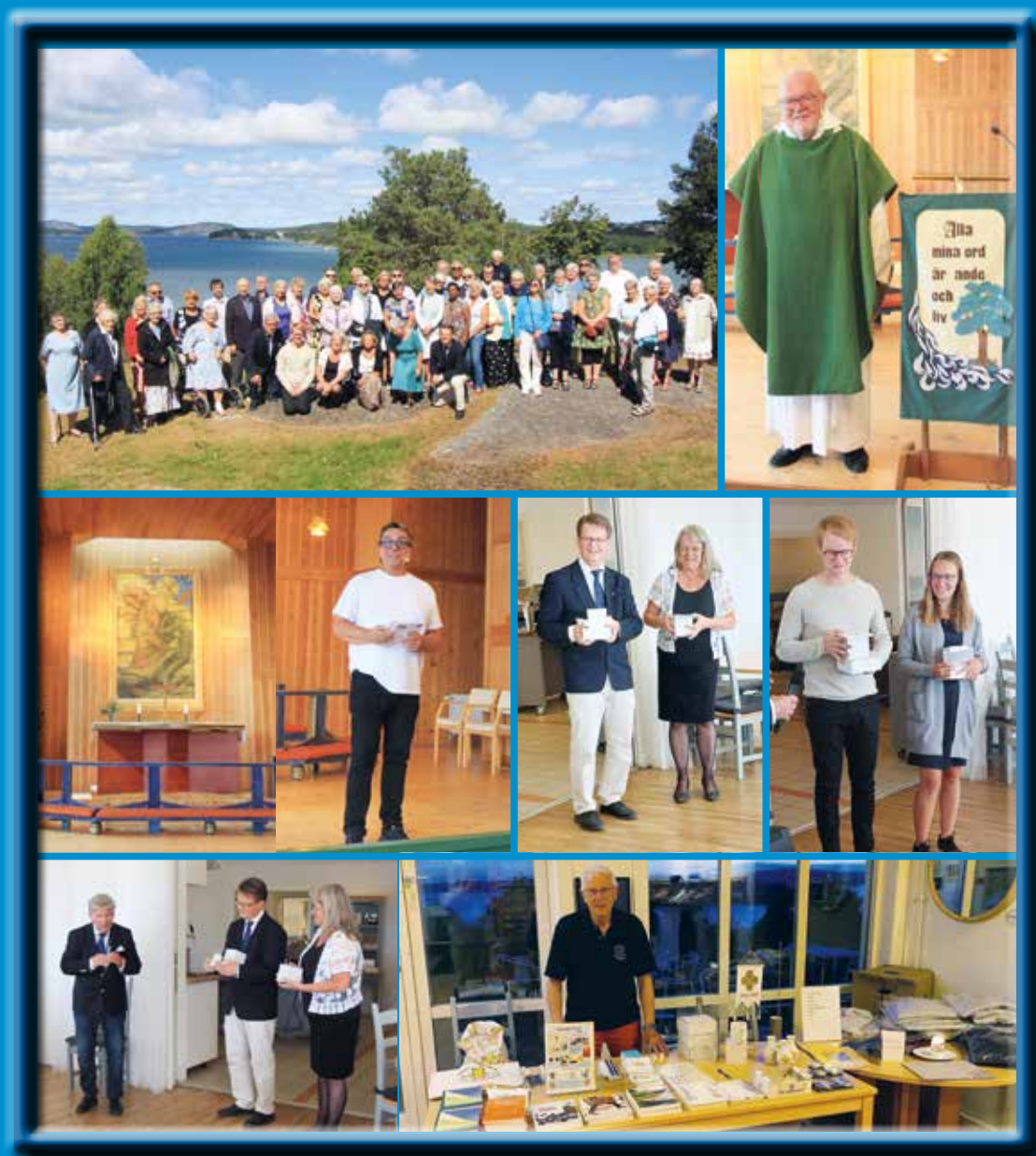

LEKMAN i KYRKAN

3
2022

Svenska Kyrkans Lekmannaförbund

Riksstämman på Åh stifts- och konferensgård 5-6 augusti 2022

*Kom till mig alla ni som arbetar och är tyngda av bördor så ska jag ge er vila.
Ta på er mitt ok och lär av mig, för jag är mild och ödmjuk i hjärtat.
Då ska ni finna ro för era själar, för mitt ok är mildt och min börda är lätt.*

Mattius 11:28-30

Ansvarig utgivare

Anders Nordberg
Nygårdsvägen 32
554 74 Jönköping
cagnordberg@hotmail.com

Redaktionskommitté

Beryll Grandell
Rosenhällsgatan 4, 633 58 Eskilstuna
016-51 60 73
beryll.grandell@hotmail.com

Förbundskassör

Lennart Sjöstedt
Parkgatan 5, 598 71 Södra Vi
0492-207 80
lennart.sjostedt@svenskakyrkan.se

Förbundsbutik

Gert Råvik, Planteringsvägen 102c,
252 31 Helsingborg.
0730-355689
gertravik2@gmail.com

Berit Olsson, Rausvägen 57,
253 74 Helsingborg
042-293933

Förbundets bankgiro

Medlemsavgifter o gåvor
Bg 5591-3321

**Medlemskap, Medlems- och
Kårregistrering – Prenumeration**

Jan Henriksson
Norra Storgatan 9
598 71 Södra Vi
070-545 81 38
lekmanna@hotmail.com

Tryck: LH Tryck, Box 224,
523 25 Ulricehamn

Hemsidan

www.lekmanikyrkan.se

Presstopp

Nr 4-22 senast den 5 dec 2022

UPPHOVSRÄTTSSKYDD

Allt material, texter och bilder, som
publiceras i "Lekman i Kyrkan"
och på www.lekmanikyrkan.se är
upphovsrättsskyddat.

Användning får ske endast
med Svenska Kyrkans
Lekmannaförbunds tillåtelse.

Redaktionen

Ett är nödvändigt

Som liljan på sin äng,
som fågeln högt i skyn,
Som stjärnan i sin rymd,
så är jag till i dig.
Du mäter alla mina år.
Du räknar mina huvudhår.
Jag växer i din närhets land,
du bär mig i din hand.

Som liljan på sin äng
till slut skall vissna ner,
går sommaren mot höst
och dagen lugnt mot kväll.
Men blomman som i vila går
ska snart slå ut i evig vår
och vad som sås i ringhet här
du ger sin blomning där.

SvPs. 798 Text; J.A. Hellström 1975

Riksårsmöte Åhs stifts- och konferensgård den 5-6 aug 2022

”Kom till mig alla ni som arbetar och är tyngda av bördor så skall jag skänka er vila.”
(Matteus 11:28-30)

Den lätta bördan

Kom!

När vi samlas här i Åh kyrka så är det inte bara för att läsa ordet som ett minnesmärke utan vi samlas för att stanna upp inför någonting som är evigt. Det som är och förblir oavsett om någon tror på det eller inte. Vi har temat ”Kom till mig, alla ni som arbetar och är tyngda av bördor, så ska jag ge er vila.” Det är alltså ett evigt giltigt ord. En inbjudan som övergår tid och rum. Vi bjuds till en gemenskap som är större än vi kan greppa.

När man står vid stranden och ser ut mot havet så är det väldigt svårt att exakt veta var gränsen mellan havets vatten och himlavalvet går. Alltså en bild för Guds oändliga storhet. Att få komma till besinning och inse att den oändliga Guden har begränsat sig genom att komma ner till oss för att vi som mänsklighet ska kunna ta in hans kallelse. Han har inte gjort sig mindre, men han har begränsat sin storhet så att den blir nåbar. Men det är alltså större än det nåbara. Evigheten är större än tiden och vi tänker vanligtvis i tid och rum.

Om det är någonstans vi människor försöker gripa och förfoga över Gud så är det i talet om de yttersta tiderna. Om du har läst någon bok om detta så är det ganska vanligt att man talar om att det här och det här ska hända. Då är det som om vi försöker att ha tiden i vår hand. Men Jesus säger till lärjungarna ”Det är inte er sak att veta vilka tider eller stunder som Fadern i sin makt har bestämt.”

Om du läser två utläggningar om eskatologi (läran om de yttersta tingen och döden) så säger de inte samma sak. Vissa menar att det ska vara ett tusenårsrike och andra att det inte ska vara det. Ytterligare några anser att vi lever i tusenårsriket. Vissa säger att det ska vara en vedermöda, medan andra säger att det inte ska vara det. Några säger att vi ska ryckas upp mitt i vedermödan. Men inget av detta är sagt på ett sätt så att vi kan få grepp om det.

Präst iklädd stola (Kristi ok).

När Johannes är på ön Patmos får han ta emot Jesu Kristi uppenbarelse och det är alltså inte Johannes uppenbarelse. Han är fånge för Guds ord och Kristi vittnesbörds skull. Så kommer Jesus till honom och han talar. Då är begränsningen inte så stor som den vanligtvis är. När Johannes efter att han har hört Jesu röst, vänder sig om för att se vem det är som talar till honom med rösten av stora vatten så faller han ner. Jesus kommer till honom och berör honom innan han säger något mer.

Men vi kan också helt plötsligt få höra röster som av stora vatten. Det förväntar vi oss kanske inte, men det är bara en tunn hinna till den osynliga världen. Vi är kallade att leva ett liv med Gud och Gud är hos oss och kan när som helst bryta igenom. Vår kallelse är att leva med Gud här och nu i en tillvaro som karaktäriseras av gott och ont och av att vi ibland har svar och ibland inte har svar.

Vi vill så gärna ha greppet. Men det är Gud som kommer ner och säger: **Kom!** För att få greppet om dig och mig. Det är skillnad på riktning och Gud vill att du

ska byta riktning. Gud har en tavla över verkligheten, där du finns och jag finns med och det är så lätt att vi tror att vi är i centrum i den tavlan.

Våga gå ut ur bilden en stund och se på verkligheten, alltså på tavlan utifrån, så kommer du att se att du är en del av bilden men inte hela. Det handlar om att våga se på sig själv och den verklighet man lever i.

Jesus är det fysiska uttrycket för Guds ord och han är den som i varje församling finns i dess mitt så att församlingen får vila på honom. Han har kommit ner för att vi som mänsklighet ska förstå att Gud i sin obegränsade form säger: Kom!

Det är det som Johannes får uppleva när rösten säger: Kom hit upp! ”Därefter såg jag, och se: en dörr stod öppen i himlen. Och rösten som jag först hade hört tala till mig som en basun sade: ”Kom hit upp, så ska jag visa dig vad som måste ske efter detta.” Alltså en dörr som är öppen mellan det synliga och det osynliga, mellan tiden och evigheten.

Ankomsten till Honom – vilandet i Honom innebär - vila för vår själ då vi tar på oss hans ok och lär av honom som har ett mildt och ödmjukt hjärta. Hans ok är inte tungt, utan skonsamt, och hans börda är lätt. Stolan, det långa band som präster och diakoner bär över axlarna i kyrkan symboliserar Kristi ok och ska påminna om den skonsamma och lätta uppgift han eller hon har genom tillhörigheten till och vilan i Kristus. Stolan symboliserar även det hopp och förtroende som församlingen har lagt på prästens resp. diakonens axlar. Prästernas och diakonernas stolar symboliserar således den vila som bibelordet pekar på. Lekmannaförbundets tema är ett uttryck för den glädje och tacksamhet som finns i gåvan att få komma och ikläda sig Jesu ok.

*Anders Åström
1:e vice förbundsordförande*

Riksårsmöte Åh (Rikskonvent) år 2022

nr 57

Uppsala 2018 (nr 56) (- 100 år) . Helsingborg 2016 (nr 55), Hjälmared 2014 (nr 54), Rättvik 2012 (nr 53), Jönköping 2010 (nr 52). Stockholm 2008 (nr 51) (90 år), Östersund 2006 (nr 50), Eskilstuna 2004 (nr 49), Karlstad 2002 (nr 48), Vadstena 2000 (nr 47), Uppsala 1998 (nr 46) (80 år), Kungsbacka 1996 (nr 45), Skellefteå 1994 (nr 44), Lund 1992 (nr 43), Visby 1990 (nr 42), 1988 Skara (nr 41) (70 år). 1:a mötet 1919 Uppsala.

INLEDNING

från Carl-Erik Sahlbergs bok (häfte) 2019 Den kyrka växer som... Fem expansionsperioder i kyrkans historia. Nio tecken.

Vilka vägar använde Guds folk för att växa? Dessa vägar ska genom nio tecken (egenskaper) om hur man utifrån missionshistoriens erfarenheter kan få domnande och döende församlingar att växa.

De fem expansionsperioderna

1. Urkyrkan

11 medlemmar – 11 judar utan pengar att muta och utan svärd att döda.

Utan fina världsliga titlar och utan utbildning att imponera med. **Efter tre århundraden hade kristendomen nått näst intill hela medelhavsområdet.**

2. Kelterna 300 – 800 talets folk på Irland och i Skottland

Kristne sankt Patrick ca 400-461 – Vid hans död var nästan hela Irland kristnat och Kelterna spred evangeliet till andra delar av Europa ända bort till Ukraina.

3. Jesuiterna

Orden skapades av Ignatius av Loyola i Spanien 1491/1495-1556 – Jesu sällskap med medlemmar som kallades **Jesuit**er (Societas Yesu). De stod under Påven och betonade starkt **Missionens viktiga uppgift** (Sydamerika, Afrikas och i någon utsträckning Asiens kuster), utbildning, diakoni och rådgörare åt statschefer, kungar ofta med inflytande på politiken. Orden fungerade som en front för motreformationen (Luther m.fl.). Vid **Tridentinska mötet** (1545-1563) uppträdde orden för första gången med det uttalade målet att hindra reformationens utbredning. Jesuiterna försva-

rade här också den av **Pius IV** uppställda principen om **påvens ofelbarhet**. Efter detta kyrkomöte såg orden det som sin huvuduppgift att bekämpa kättarna.

4. Pietisterna

Tyskland under 1700-tal med vikt vid hur det kristna livet levdes ut. Inom mindre kristna grupper – konventiklar – byggdes tron upp. Blivande präster skulle utbildas – undervisas av troende professorer och lärare. Viktiga delar för den troende är **barmhärtighetsgärningar och diakoni** med särskild hjälp till föräldralösa barn, slavar, flyktingar m.m. **Också en missionsrörelse inte minst i Indien, Sydafrika, Sydamerika etc.** Viktiga ledare var **Spener** (1635-1705), **Francke** (1663-1727) och herrnhutismens grundare **N.L. von Zinzendorf** (1700-1760) alla bosatta i Tyskland och **Wesley** (1703-1791), bosatt i England.

5. Kyrkor som växer i dag

Carl-Erik skrev 2019 att den kristna kyrkan växer starkt i världen med ca 90 000 nya troende varje dag. Särskilt i Afrika och Asien växer kyrkan starkt. **Kristna samfund som växte allra starkast under 1900-talet var samfund tillhörande pingströrelsen och katolska kyrkan?**

De nio tecknen

I alla dessa fem expansionsrörelser finns minst nio tecken (egenskaper) som befrämjat kyrkans tillväxt. I varje expansionsrörelse finns dessa nio egenskaper (tecken) A – I.

A (1):

Ecklesia – Den kyrka växer som är öppen för alla

Urkyrkan - tonvikt på ordet

Matt: 11:28 "Kom till mig, alla ni som är tyngda av bördor, jag skall skänka er vila."

Joh 6:37 "Alla som Fadern ger mig skall komma till mig, och den som kommer till mig skall jag inte visa bort."

Joh 7:37 "På högtidens sista och största dag ställde sig Jesus och ropade: 'Är någon törstig, så kom till mig och drick'."

Joh 11:25-26 "Då sade Jesus till henne: 'Jag är uppståndelsen och livet. Den som tror på mig skall leva om han än dör. Och den som lever och tror på mig, skall aldrig någonsin dö. Tror du detta?' (Samtal med Marta).

Uppb. 3:20 "Se, jag står vid dörren och bultar. Om någon hör min röst och öppnar dörren skall jag gå in till honom och äta med honom och han med mig."

Lilla Bibeln, Joh 3:16 - en sammanfattning av Bibelns samlade budskap: "Ty så älskade Gud världen att han gav den sin ende son på det att var och en som tror på honom inte skall förgås utan ha evigt liv."

Jesus eget favoritord "var och en som" (alla)

Hans famn var och är öppen för alla, höga som låga, män som kvinnor, barn som äldre, judar som greker, friska som sjuka o.s.v.

Jesus vill helst inte kalla sig Judarnas konung utan snarare **Människosonen** –

frälsare för alla människor och alla folkslag. På Jesu tid fanns det många rörelser och trender som exkluderade människor t.ex. fysiskt svaga som inte passade in bland soldater och fysiskt starka, kvinnor som hölls utanför många manliga sammanslutningar, filosofiska sammanlutningar som exkluderade intellektuellt frånvarande, gnostiker som exkluderade dem som ansågs vara utan andlig kunskap. Exkluderade var slavar, ungdomar utan mognad, (kristendomen var från början en ungdomsrörelse en rörelse av ungdomar som inte exkluderades på grund av sin ungdom).

Kelterna

Vurmade för sjukhus för alla med vissa sjukdomar, alla utan åtskillnad, skolor för alla oavsett kön, plånbok eller härkomst – Kloster, som var öppna med omsorg om alla, Martahus för rehabilitering av prostituerade.

Pietisterna

Samlade alla socialklasser genom **Spener** i Preussen och **Zinzendorf** i Herrnhut tog emot alla flyktingar, flyktingar från förföljelser av stater, av vissa kulturer och kyrkor, Metodister i England (**Wesley**) och i Nordamerika gav stöd åt fattiga, utslagna och åt människor som tillfälligt eller ständigt var i behov av omsorg.

Växande kyrkor i dag

Gränsöverskridande församlingssamfund inom pingströrelsen – svarta och vita då rörelsen startade 1906 i USA med kraftigt tillväxt av troende.

Sydkorea var föremål för tryck från Nordkorea. De kristna stödde helhjärtat kampen mot Japanerna under Japanernas ockupation av Sydkorea, **särskilt starkt böneliv i Sydkorea som välkomnade alla.**

B (2):

DIACONIA - Den Kyrka växer som bryr sig om människor i nöd

Urkirken

APG 6:1-6 GAL2:10 Vid denna tid, då lärjungarnas antal ständigt växte, började de grekisktalande judarna klaga över att de infödda judarna åsidosatte deras änkor vid den dagliga utspisningen. De tolv kallade samman alla lärjungarna och sade: 'Det är inte riktigt att vi skall försumma Guds ord för att

ordna med måltider. Nej bröder, välj ut sju män bland er som har gott anseende och är fyllda av Ande och vishet, så sätter vi dem till sådana uppgifter. Då kan vi själva ägna oss helt åt bön och åt ordets tjänst.' Alla de församlade gillade förslaget, och de valde **Stefanos**, en man fylld av tro och helig ande, **Filippos, Prochoros, Nikanor, Timon, Parmenas** och **Nikolaos**, en proselyt från Anthiochia och förde dem fram till apostlarna, som bad en bön och lade sina händer på dem. Gal 2:10 "Dock skulle vi tänka på deras fattiga, och det har jag verkligen lagt mig vinn om." Vi känner till att från församlingen i Rom år 250 att **den församlingen hjälpte ungefär 1 500 änkor och andra fattiga**. Det finns hur många exempel som helst på **hur den första församlingen från första början i mån av förmåga bistod änkor, föräldralösa barn, sjuka, fångar, slavar m.m.** När kristendomen fick fotfäste i romarriket på 300-talet förbjöds de systematiska morderna på spädbarn.

Biskop Cyprianos död 238 gav sin egendom till de fattiga. Munken i Basileos, död 370, **uppförde sjukhus, barnhem och hem för leprasjuka. Kelso** som likt **Julianus** kritiserade kyrkan ansåg att den kristna **diakonin var den främsta anledningen till att människor attraherades av kristendomen.**

Kelterna

Utövade mycken **diakoni genom munkarna i klostren**. Under den svåra **epedemin som härjade i England på 600-talet kom mycken hjälp från munkarna som sörjde för fattiga och sjuka och som byggde hus för leprasjuka och sjukhus nära kyrkorna**. Många forskare menar att det var just kristna som fick den gamla seden att kasta gamla och döende utför ättestupor att upphöra.

Jesuiterna

Skyddade lokalbefolkning från slaveri och övergrepp genom att **bygga och anordna särskilda reservat i syfte att rädda dem från de spanska konkvistadorernas grymhet (Paraguay) 1600-talet**. 30-40 sådana byar byggdes med skydd för **100 000-150 000 indianer**. Hem för **föräldralösa barn i Rom** uppfördes med undervisning för ca 200 barn. Martahus för omsorg om de prostituerade byggdes i Rom, Venedig, Bologna, Modena, Messina och Palermo. Barmhärtighet börjar i hemmet.

Pietisterna

Öppnade genom Wesley en skola/dispensär där fattiga och sjuka gratis kunde få vård. Han låg bakom det **första barnhemmet i USA**. Hos **Zinzendorf** i Herrnhut **knackade en dag 200 flyktingar från Böhmen på dörren** – kättare och inte accepterade i hemortskulturen. **Francke** arbetade med **föräldralösa barn – 2 300 barn fick hjälp med husrum, mat och kläder**. **Spener** **skapade skolor för barn**. Pietismen blev den protestantiska diakonins moder.

Växande kyrkor i dag

Pingstvännen i Europa och Nordamerika i dag har utfört ett **framgångsrikt rehabiliteringsarbete bland alkoholister och narkomaner**. **Teen Challenge** finns i dag på ca 1000 platser runt om i världen. **Det första diakonala arbete som Lewi Petrus tog ansvar för som nytilträd pastor i Stockholm var hjälparbete bland stadens alkoholister**. Han sa: *Det första Herren frågar oss om, när vi kommer till himlen är inte om vi talat i tungor utan vad vi har gjort för en av dessa minsta.*

Diakonins ansikte som sammanfogar och ger tillväxt är: **en föräldralös i Halle, en fattig änka i Birmingham, en prostituerad i Rom, en missbrukare (alkohol eller narkotika) i Stockholm**. Om vår kyrka skulle slå igen – skulle den tilltuffas i vårt område märka detta? Om frågan besvaras med ja! då har vi en kyrka i tillväxt!

C (3):

KOINONIA – Den kyrka växer som har en kärleksfull gemenskap

Urkirken

De första kristna försökte vara en sådan kärleksfull gemenskap. De kristna kallade varandra för **bröder**. Joh 13:34 - "Ett nytt bud ger jag er. Så som jag har älskat er skall också ni älska varandra," Apg 1:14, 4:31 "Alla dessa höll ihop under ständig bön, tillsammans med några kvinnor, Maria, Jesu mor och hans bröder" – "När de hade slutat be skakade marken där de var samlade, och alla fylldes av den heliga anden och förkunnade frimodigt Guds ord." Man sade "SE, hur de älskar varandra" Syskon i Kristus hälsades med älskade.

Kelterna

Ledaren för klostren hade en roll som

pappa i en familj. Kristna förhöll sig som släktingar i gemenskap.

Pietisterna

Samlades i mindre bönegrupper s.k. **konventiklar** för bön och bibelstudium. **Spener** samlade sina första "*collegia pietas*" 1670 vilket förnyade kyrkan. **Zinzendorf** uttalade: *Det finns ingen kristendom utan gemenskap* – Ekumeniskt öppen för gemenskap med andra kristna. Han delade in flyktingarna på sin gård, gifta män, gifta kvinnor, ogifta män, ogifta kvinnor "*Unitas fratrum*". (Bröders gemenskap)

Växande kyrkor i dag

Kyrkan är uppbyggd kring små grupper. jfr **Don Pigo i Milano med 200 hemgrupper** – samtal i de små grupperna, måltider och komma varandra närmare! **Fadder-verksamhet, Samtalsgrupper, Snegla på frälsningsarmén.**

Den kyrka som vill växa, måste visa kärlek till systrar och bröder i samma gemenskap!

D (4):

KERYGMA – Den kyrka växer som predikar den bibliske Jesus

Urkyrkan

Den kyrka som vill växa skall predika Jesus **så öppet och så enkelt så att var och en förstår** Apg 17:7 – **De första kristna förklarade Jesus som Herre...** och sade Ja till att ta emot honom och hans ord. De bryter alla mot kejsarens förordningar och säger att det är en annan som är kung, en som heter Jesus. Jesus, den ende och suveräne är ledstjärna!

Apg 2:23 *"Han utlämnades efter Guds beslut och plan och ni lät laglösa spika fast och döda honom."*

Apg 10:42 *Han gav oss uppdraget att förkunna för folket och vittna om att det är han som är Gud och han som skall döma levande och döda. - Den kommande domaren.*

Apg 4:12 *"Hos ingen annan finns Frälsningen, (Frälsaren) och ingenstans bland människor under himmelen finns något annat namn som kan rädda oss."*

Apg 3:6 *"Petrus sade: "Silver och guld har jag inte, men vad jag har, det ger jag dig. I nasarén Jesu Kristi namn: stig upp och gå!"* (Helaren)

Apg 2:23 – den kommande domaren – *"han utlämnades efter Guds beslut och plan, och ni lät laglösa spika fast och döda honom."* Enligt Apg 4:20 **förbjöds de kristna att vittna i Jesu namn** men

så fort de blivit utsläppta var det första de gjorde att predika i Jesu namn. Petrus svarade i klartext, öppet och tydligt på frågan *"Vad skall vi göra?"* *"Omvänd er och låt er alla döpas i Jesu Kristi namn, så att ni får förlåtelse för era synder."*

Apg 2:38 Rakt svar till fängvaktaren i Filippi på frågan *"Vad skall jag göra"* efter det att han vid en jordbävning hade mist kontrollen över fängelset och de intagna med rädsla för sitt eget liv. Svar *"Tro på Herren Jesus, så skall du bli räddad, du och din familj"* **Den första Bibeln med avsnitt ur de fyra evangelierna kom till och ordet kristen myntades i syriska Antiokia** där en kristen församling var aktiv och verkade länge.

Kelterna

Har en sång skriven av Sankt Patrick, en sång som är en oförblommade hyllning till Jesus.

Jesuiterna

Valde namnet på sin orden från Jesus *"Societas Jesu"*. **Ignatius av Loyola blev en övertygad kristen sedan han hade läst Thomas a Kempis bok - Om Kristi efterföljelse.**

Pietisterna

Wesley förklarade genomslaget i sin förkunne med hur tydligt han lyckades presentera Jesus för sina åhörare **Herrnhutarna** hade ett stort mål: **Guds lamm, har segrat, följ honom!**

Växande kyrkor i dag

Pingströrelsen predikar ett *"Full Gospel"* vilket är detsamma som att Jesus är Frälsaren, Jesus som andedöparen, Jesus som helaren och Jesus som den som skall komma åter. Alla väckelser i historien har egentligen varit Jesuscenterade Den helige Ande trivs där Jesus förkunnas.

Predika den bibliske Jesus – Jesus är den sanning, den väg och det liv som Bibeln anvisar!

E (5):

PRAXIA – Den kyrka växer som lever ett helgat liv

Urkyrkan

Lev ett alltigenom heligt liv. Kyrkans uppgift är inte att tillåta synder utan att förlåta synder. Jesus uppmuntrar oss att leva ett så gott och helgat liv så att det attraherar människor *"så att de ser era goda gärningar och prisar er fader i himlen"* (Matteus 5:16). **Paulus talar om ett**

värdigt liv, som hör dagen till, inte med festande och drickande, inte med otukt och orgier, inte med strider och avund (Rom 1:13) Lev ett alltigenom heligt liv (1 Petr 1:15) "Vi är alla syndare men kyrkans uppgift får inte vara att tillåta synder, utan förlåta synder". Landshövding Plinius d.y. vittnade om de första kristna – "de lovar att avhålla sig från allt skamligt och undvika att tala osanning, stjäla, begå äktenskapsbrott samt hålla vad de lovat." **Tertullianus markerade som kristen i det sexuellt lössläppta romarriket – *"Vi kristna har allting gemensamt utom fruarna"*. **De första kristna var också rädda för kärleken till pengar. De ville ha Gud före Guld** – precis som omnämns i Ordspråksboken. **De ansåg det välsignat att ge bort pengar och hjälpa dem som hade det ekonomiskt svårt.** De deltog inte i offerandet till Kejsaren.**

En okristen filosof uttalade sig om de kristna: *"de har Kristi bud i sina hjärtan. De bemödar sig om att göra sina fiender gott. Den som är rik hjälper den som inte har någonting – Det finns något gudomligt i allt. Den kristna församlingen lade en annan grund en annorlunda grund – en ny livsstil och detta liv attraherade människor."*

Kelterna

Införde seden att inför en präst **bikta sina tillkortakommanden för att ge stöd i målsättningen att leva ett helgat liv i en tid då kungar och den s.k. överklassen levde ett liv som var långt ifrån idealet.** De reste ofta långt bort för att missionera på och i ociviliserade och främmande trakter.

Jesuiterna

Försökte **leva så att Gud blev förhärligad** av kristna som inte hade kärlek till världen. **Xavier** var en extrem kristen som gick omkring barfota och människor omkring honom trodde att han hade mist förståndet – men som en bok om honom säger *"hans liv predikade något annat"*.

Pietisterna

Levde i en tid med mycket låg moralisk standard hos kristna och hos präster. Man missbrukade alkohol, levde med prostituerade, stal och tog mutor. **Wesley betonade just det helgade livet. Sällskapet "the holy Club" bildades där man kom överens om att gå till nattvardsbordet en gång i veckan, läsa Bibeln tillsammans en gång i veckan, besöka intagna i fängelser två gånger i veckan o.s.v.**

De förkunnade att *"om vi själva inte lever helgat kan vi inte få efterföljare som lever helgat"* **De deltog inte i kortspe-lande samlingar då där ofta alkohol och spritdrycker smög sig in.**

Växande kyrkor i dag

En flicka gick till kyrkan och hon bestämde sig för att bedja och att överlåta sitt liv i Guds händer – inte som jag vill utan som Du vill. Nästa dag knackade det på dörren hos predikanten. En ung kvinna stod utanför med en filt under armen. Hon förklarade: *I kväll gav jag mitt liv till Jesus men när jag kom hem och skulle lägga mig kom jag ihåg den här filten, som jag stulit från missionens sjuksköterskeskola. Jag kan inte ha kvar den nu när jag lever som kristen. Men jag vågar inte gå till rektorn, som är så sträng. Vill du följa med mig?*

Den kyrka som bryr sig om människor, låter inte den människan leva som hon vill utan verkar i stället för att den människan ska ha ett bra liv. Vi har alla mött människor som *"har och vi har påverkats av sådana människor och velat efterlikna dem – Lev helgat!"* **Vandra i ljuset"**

F (6):

MARTYRIA – Den kyrka växer som är beredd att lida för sin tro

Urkyrkan

Jesus undervisade också så: *"Saliga är ni när man skympar och förföljer er och på allt sätt förtalar er för min skull"* (Matt 5:11) **Apostlarna mötte förföljelse. Jakob blev dödad** (halshuggen) (Apg 12:2) Enligt den tidiga kyrkohistorien blev alla lärjungarna (utom Johannes) **martyrer**. Paulus och Silas beskrivs som människor som *"har vågat livet för vår Herre, Jesu Kristi namn"* (Apg 15:26)

De som inte offrade till kejsaren, omkring 7 000 kristna dödades under de första tre århundradena för att de vägrat att offra till kejsaren. Tjänsteflickan Victoria var assistent vid utdelandet av nattvardsgåvorna i en församling i Kartago. Hon tillfångatogs tillsammans med 48 andra kristna och ställdes inför en romersk ämbetsman för förhör år 304. Victoria vägrade offra till Kejsaren och säga att 'Kejsaren är herre' Efter tortyr dömdes Victoria till ansvar för olydnad med påföljd av döden. Perpetua och Felicitas, den rika kvinnan och hennes tjänsteflicka blev avrättade tillsammans på grund av

deras kristna bekännelse, i Kartago år 202/203.

Kelter och Jesuiter

Sankt Patrick på Irland och Ignatius av Loyola mötte kraftigt motstånd men Ignatius kamp slutade med att hans orden blev godkänd av påven.

Pietisterna

Ifrågasattes starkt och i Leipzig förbjöds man att samlas i små grupper Koventiklar. Man förbjöds att predika, Zinzendorf fick gå i i landsflykt några år 1736-1747.

Wesley motarbetades och fick inte predika i anglikanska kyrkor. Avslutade dock sitt liv som en aktad statsman i England. **Spener** kallades till kungen i Sachsen och blev kungens hovpredikant. **Francke** blev professor i Halle.

Växande kyrkor i dag

Under 1900-talet **har flest kristna fått dö för sin tro. Under samma århundrade har den kristna kyrkan vuxit sig allra starkast.** Vi har aldrig i missionshistorien varit så många kristna som just i dag.

Den lutherska kyrkan i Etiopien (Mekene Yesus) har vuxit från 20 000 medlemmar år 1959 till sex, sju miljoner i dag trots att – eller tack vare att – kyrkan mötte starkt motstånd, hård förföljelse under den kommunistiska regimen Menghiztu. I Ryssland har genom decennierna många kristna, kanske miljoner kristna fått sätta livet till.

Enar förföljelser församlingen? Driver förföljelser dig närmar Herren? Förföljelser förkunnar evangeliet. **Tertullianus sade på 200-talet: "De kristnas blod är säden!"** Förföljelser berör människor – **Jfr Paulus som var med om att döda Stefanus. De kristna gladdes när de fick möta förföljelser** (Apg 5:41) Paulus gladdes åt förolämpningar, svårigheter, förföljelser, och nöd för Kristi skull. (2 Kor 12:10) sjätte nyckeln är tillväxt – **Var beredd att lida för din tro på Kristus!**

G (7):

LITURGIA – Den kyrka växer som söker Gud i bön

Vi kan påstå att det inte finns någon kyrka som har vuxit starkt utan att ha bett till Gud. **Samtal med och Bön till Gud är en förutsättning för tillväxt.**

Urkyrkan

Jesus bad. Han bad hela natten uppe på ett berg innan han därefter valde ut sin

lärjungar (Luk 6:12-13) Han ville att tempelplatsen i Jerusalem skulle vara en böneplats. Vid samma tid gick han upp på berget för att be, och natten igenom bad han till Gud.- När det blev dag samlade han sina lärjungar, och bland dem valde han ut tolv, som han kallade apostlar... (Matteus 21:13) Det står skrivet: **Mitt hus skall kallas ett bödens hos. Men ni gör det till ett rövarnäste.** Han ville att tempelplatsen i Jerusalem skulle vara en böneplats. **Han bad i Getsemane** (Matteus 26:38 ff) och **han bad på korset** (Lukas 23:34) Fader förlåt dem, de vet inte vad de gör.

Apostlarna gjorde som Jesus gjorde – **De bad.** De hade verkligen mycket att stå i men de bad om att få möjlighet att prioritera bönen. Apg 6:4 – Nej bröder, välj ut sju män bland er som har gott anseende och är fyllda av ande och vishet, så sätter vi dem till sådana uppgifter – ordna med måltider m.m. – **Då kan vi själva ägna oss helt åt bön och åt ordets tjänst. Ett trettiofem gånger nämns bön i Apostlagärningarna.** Det första som sägs om Paulus sedan han blivit kristen är *"han ber"* (Apg 9:11) Paulus som gjorde så mycket under sitt liv, han visste var han skulle börja – **Därför vill jag falla på knä för fadern** (Ef 3:14) Landshövding Plinius d.y. skrev till den romeske kejsaren Trajanus angående de kristna i hans område, att de *"har för vana att samlas en viss dag innan gryningen för att lovsjunga Jesus"*.

Kelterna

Om Patrick sägs det i legender att han gick omkring bedjande när han som slav vaktade grisarna. När han flydde till Frankrike säger samma legender att han ständigt bad för sitt hemland Irland – upptill 100 gånger om dagen (kanske överdrift men Patrik var en flitig bedjare).

Jesuiterna

Följde **Ignatius av Loyolas** bok (Exercitia Spiritualia) – **Andliga övningar** där man hämtade **hjälp till ett disciplinerat böneliv** – I den boken fanns hemligheten till Ignatius andliga styrka.

Pietisterna

Wesley hade för vana att be två timmar varje morgon – och förespråkade ett på detta sätt andligt ledarskap. Metodisterna med Francis Asbury i USA tog efter detta. Pietisterna bad regelbundet vi sina träffar och **herrnhutarna införde seden att anordna särskilda bönenätter.**

Växande kyrkor i dag

Efter det att två personer i New York hade beslutat sig för att samlas till bön för storstaden bröt en omfattande väckelse ut 1859. I Sydkorea finns många kyrkor som samlar till gemensam morgonbön före dagens arbete. Många kyrkor där har också s.k. **böneberg** dit man kan dra sig undan för att be. I **Argentina** finns en aktiv pastor **Louis Palau** som har sagt att det finns **tre saker som är viktiga för en framgångsrik församlingstjänst** – **’Det första är bön, det andra är bön och det tredje är bön!’** Väckelse blev resultatet i Afrika av en läkares Joe Church och en lärares Simeon Nsibambis vistelse i två dygn i ett tält där deras gemensamma böneämne var den andliga situationen i Östafrika.

Ord om bön - Uttalanden

Kyrkofadern Augustinos (354-430) – *Först bedjare – sedan talare.* **Martin Luther** (1483-1546) – *I dag har jag så mycket att göra så att jag måste be mycket.* **Moder Teresa** (1910-1997) *Om du inte ber har din närvaro ingen kraft och dina ord ingen kraft, men om du ber blir du full av Gud och då gör du allting rätt.*

I Carl-Eriks församling i Stockholm samlades man till bön två timmar per arbetsdag – en timme på morgonen och en timme på eftermiddagen. Fick vi uppleva något härigenom? Ja, vi fick så mycket! 1. Växt. 2. Enhet i arbetslaget. 3. Effektivitet. 4. Mindre stress. 5. Mirakel. 6. Uppmuntran.

En sjunde nyckel för växt är således **BÖNEN Att Be!**

H (8):

MISSION – Den kyrka växer som använder lekmän

Vem startade **världens största företag**? Han som gjorde det han gjorde det genom att bara **använda oprofessionella krafter** – någon har nämnt tullmän och fiskare. **Ja, Jesus hette han som skapade världens största företag med omkring en tredjedel av världens befolkning, döpta i hans namn (lekmän)!**

Urkyrkan

Två bröder från Syrien – **Aedesius** och **Frumentius**, tillfångatogs och fördes till den etiopiske kungens hov. Där fick de i uppgift att undervisa och lära kungasonen att läsa, skriva och räkna. Bröderna passade också på att undervisa kungasonen i kristen tro. År 333 döptes denna kungason

Ezana när han nu blivit kung och därmed blev Etiopien ett tidigt kristet rike. **Förutom närheten till befolkning så var de personliga närmandena, de personliga vittnesmålen, viktiga orsaker till den unga kyrkans expansion.** Man använde olika former i samband med möten om sorg, undervisning, predikan, apologetik i tal och skrift ja diakoni i olika former, bl.a. utifrån en känsla av djup tacksamhet (Rom 5:5, 2 Kor 5:14, Gal 2:20. 1 Joh 4:10-12, 14, 19, av ansvar (1 Kor4:3-5, 9 ”20-27, Kol 1-10) och omsorg (Rom 1:4). **Kristendomens kritiker medger att de första kristnas evangelisation bar rik frukt.**

Kelterna

Spred många **missionärer** kring sig. Dessa missionärer var **ofta enkla fattiga munkar** till Nordamerika, Grönland, Skottland, Shetlandsöarna och ända bort till Ukraina.

Jesuiter och Pietister

De första jesuiterna var ofta studenter, beredda att gå för att missionera vart som helst ”Vi är inte munkar... hela världen är vårt hem!” **För pietisterna var missionen en hjärtefråga, troende lekmän var en stor grupp en i alla tider viktig grupp som Kristi efterföljare, som spridare av evangeliet som utan egen vinning strävade efter att göra Jesus Kristus känd, att införliva människor i Guds familj genom dop, konfirmation, undervisning regelbundet gudstjänstliv alltså inte bara för präster utan för alla som omfattas av det allmänna prästadömet. Först till Indien 1706, Ziegenbalg och Plütschau, studenter i 20-årsåldern. Pionjären för Herrnhutisk mission i Sydafrika Georg Schmidt en vanlig lekman. Gravgravare missionär på Grönland, hantverkare som missionärer till Västindien. För första gången fick lekmän inom den lutherska traditionen möjlighet att avge vittnesbörd i små konventiklar eller i missionstjänst – detta trots att det allmänna prästadömet hade kungjorts och var känt sedan länge.**

Växande kyrkor i dag

I **Östafrika** tillkom en särskild plattform för evangeliets spridning med kvinnor på plats som de eljest inte hade i ett patriarkaliskt samhälle. **Undersökningar har visat att 80-90 procent av dem som kommer till tro gör det genom i vart fall initialt vanliga människor och i mindre grad av präster. Sedan behövs prästerna för att vårda hjorden och**

för att ange mål och visioner för församlingen.

Lekmän är viktiga:

1. De är till antal så många fler än präster och pastorer.
2. De har i regel en närmare relation till människor.
3. De har ett uppbyggt socialt kontaktnät.
4. De, särskilt de pensionerade, har mer tid.

Andreas och Filippus träffade i Jerusalem några greker som ville träffa Jesus. Andreas och Filippus förde grekerna till Jesus.

Råd 1. Visa att du är kristen! Om inte Filippus och Andreas hade gjort det hade aldrig grekerna fått träffa, bli bekanta med Jesus!

Råd 2. Var vänlig! Om Andreas och Filippus hade varit allmänt snäsiga och svarat grekerna: 'Har ni inte era egna gudar i Athén? Varför ska ni komma hit och besvara vår mästare?' Är det någon som tror att grekerna då verkligen skulle ha försökt att träffa Jesus?

Råd 3. Visa på Jesus! Grekerna ville inte se Jesu hemby eller Jesu kläder! **De ville se Jesus.** Vi kanske inte kan besvara alla kniviga frågor om korstågen och inkvisionen men vi kan berätta vad Jesus betytt för oss!

Råd 4. Var den du är! Andreas var inte samma personlighet som sin bror Petrus men det var Andreas som förde grekerna till Jesus.

Råd nr 5. Ta hjälp av den helige Ande! Jesus lovade oss den helige Ande som en hjälp att *”vitna om mig i Jerusalem i hela Judéen och Samarien och ända till jordens yttersta gräns”* (Apg 1:8)

Använd lekmännen!

I (9):

DYNAMIS – Den kyrka växer som är beroende av den helige Ande

Urkyrkan

I den första församlingen tycks man ha varit beroende av den helige Ande till 100 procent. Församlingen förväntade sig manifestationer och den var karismatisk och fortsatte vara det. Herden **Hermas** skrev omkring år 140 så här: *”Om någon vet någon som är sjuk och inte botar honom, så gör han sig delaktig i en stor synd”* **Justinus**, martyren,

död 166 sa, att många sjuka blivit botade genom Jesu namn. Samma sa **Tertullianus** (160-220/225) och **Origenes**. Enligt **Novatianus** (210-280) ger den helige Ande "gåvan att tala i tungor, kraft till att bota, åtskilja mellan andar och leda kyrkan" **Antonius** (250-356) och **Hilarton** (291-356) bekräftade båda att under och mirakler inträffar i deras tid och tjänst.

Kelterna

Under medeltiden hade undervisningen om den helige Ande starkt reducerats och nästan dött ut. Varför? Jo, kyrkan undervisade att den helige Ande enbart talar via biskopar och präster. Fast den helige Andes verk kunde dock också under medeltiden vara synliga i enskilda kristnas verk. **Patrick t.ex. trodde att Gud kan tala med oss i drömmar och genom andra tecken!**

Jesuiterna

Andens gåvor var med vid starten av kyrkan men när kyrkan var etablerad så behövdes dessa gåvor inte längre. Förvånansvärt var att en katolik som Ignatius av Loyola undervisade tvärtom nämligen att den helige Andes gåvor också fanns tillgängliga för kyrkans och de kristnas nyttjande.

Pietisterna

Även Wesley ansåg att den helige Andes nådegåvor var tillgängliga också för hans tid. Bland Metodisterna fanns det sådana som t.ex. talade i tungor och helanden och andra under skedde vid deras möten.

Växande kyrkor i dag

I dag berör den karismatiska väckelsen människor över hela världen varav många, många känner sig associerade med den. **I Kina räknar bedömare med att 85 procent av de kristna där är karismatiker. I hela världen 28 procent i början av 2000-talet och enligt prognoser 40 procent ca år 2025.** Den kyrka som vill växa: **Var beroende av den helige Ande!**

(Den nionde nyckeln) **Jesus välsignar sina kristna med den helige Ande.**

En Anglikansk präst, **David Watson:** skrev

"Om Gud hade tagit bort den helige Ande i urkyrkan hade 95 % av allt arbete avstannat, men om Gud tog bort sin helige Ande från kyrkorna i väst i dag, skulle 95 % av arbetet fortsätta som om ingenting hänt!"

Kyrkan föddes på pingstdagen när den helige Ande sänkte sig över de troende och 300 beslutade sig för att bli

Jesu efterföljare (Apg 2:41) En handkappad blev botad (Apg 3:1-6), marken darrade (Apg 4:32) och många under inträffade (Apg 5:15) Den helige Ande är en person i treenigheten. Han är en person, inte ett ting. Han leder Apg 8:26) uppenbarar Jesus (Apg 9:5), talar (Apg 13:2) och han kan planera färdriktning och mål för missionen (Apg 16:6-7).

Sammanfattning

1. Den kyrka växer som är öppen för alla
2. Den Kyrka växer som bryr sig om människor i nöd
3. Den kyrka växer som har en kärleksfull gemenskap
4. Den kyrka växer som predikar den bibliske Jesus
5. Den kyrka växer som lever ett helgat liv
6. Den kyrka växer som är beredd att lida för sin tro
7. Den kyrka växer som söker Gud i bön
8. Den kyrka växer som använder lekman
9. Den kyrka växer som är beroende av den helige Ande

Anders Nordberg

**Stöd Carl-Erik och Overa Sahlbergs verksamhet
för föräldralösa barn och barn från
svåra hemförhållanden i Tanzania,
nya hem för livet - familjehem.**

**MOKICCO
(Mount Kilimanjaro Children Care Organization).**

PG I59453I-4

Skatten och Pärlan

Himmelriket är likt en skatt som är gömd i en åker, säger Jesus. Mer än så är det nog tyvärr inte för de flesta; en slät och intetsägande åker, men under ytan fanns något.

En skatt mera värd än hela den fastighet som åkern tillhörde. En person - i det här fallet en man - hade upptäckt att en ovärderlig skatt fanns under ytan. Värdet var så stort att han inte tvekade att göra sig av med allt som han under sin livstid samlat i form av tillgångar. Det fanns inget alternativ. Endast på det viset kunde han förvärva den till synes intetsägande åkern. En annan man; en köpman som handlade med pärlor och juveler; fick en dag på en marknad syn på en tilltalande, mycket speciell samling. Där, bland allt annat mindre intressant; en pärla med stort P. Men priset var högt, mycket högre än vad han kunde betala. Dock fanns ett alternativ. Det var att om han sålde allt han för tillfället ägde, så kunde han köpa pärlan.

Vad kan vi lära oss av detta?

För det första: Den himmelska skatten eller den himmelska pärlan är den pånyttfödelse eller frälsning som Jesus av nåd ger oss. Dessa båda dyrbarheter kräver första platsen i våra liv. Därför bilden att de sålde allt de ägde.

För det andra: Skatten och Pärlan är mångdubbelt mera värda än allt annat av världsliga ting som vi rör oss med för övrigt. "Sök först Guds rike så ska allt det andra tillfalla er."

För det tredje: Allt kapital, vad det än är, måste vårdas och förvaltas. Så också livet i Gud genom en ständig överlåtelse i bön och vägledning som hans levande ord Bibeln ger oss.

För min del framstår dessa båda skatter större, värdefullare och viktigare än någonsin. Tänk att få äga en förvisning i sitt innersta om hemmet som väntar när oron från världen tränger sig på och när åldern och krämporna känns i ens kropp; "Mitt hem är där på den andra stranden." Den sången finns i sin helhet bl.a. på YouTube.

Några bibelställen som kan kopplas till det som jag skrivit:

Matteus 6:33-34, Matteus 13:44-46, Johannes 14, 2 Korinthierbrevet 4:7-18, Efesierbrevet 1:13-14, Ordspråksboken 8:17-19 och 32-35, Habackuk 3:18-19.

*Bertil Hansson
Ordf. Västerås stifts Lekmannaförbund*

Uppsala stifts Lekmannaförbund

Den 16 oktober gör kårerna en höstutflykt till Gävle och Staffans kyrkan.

Vi deltar i högmässan kl. 11.00 under ledning av församlingsherde Lennart Lundqvist.

Kyrkkaffe efteråt där vi får möjlighet att göra Lekmannaförbundet mer känt.

Ingen föranmälan behövs.

*Bernt Lagelius
Ordförande Uppsala stifts Lekmannaförbund*

MOTIONER

LEKMANNAFÖRBUNDETS RIKSÅRSMÖTE

på Åh stifts- och konferensgård 5 augusti 2022

Motion nr 1

Från Svenska Kyrkans Lekmannaförbund I Strängnäs stift.

”Innehållet i vår tidning ”Lekman i Kyrkan” har mycket hög kvalitet och liknar mer en tidskrift. Men den bör ju också vara en medlemstidning, eftersom den bekostas av medlemmarna. Därför bör det vara en balans t.ex. 60-40. I dag kastas tyvärr många tidningar direkt i papperskorgen.

a) Förslagsvis tillsätts **en redaktionskommitté** för att hjälpa till med ’medlemsdelen’ bestående av en representant från vardera regionerna Svenska Kyrkans Lekmannaförbund Syd, Mitt och Nord. För varje nummer sänder en region material från sin region, t.ex. från kårerna och församlingarna, händelser och intressanta personer, ja det finns mycket att berätta. Och gärna bilder.

b) I detta sammanhang föreslås också att alla **intressanta och givande artiklar** som förekommit under de senaste åren **sammanställs till en bok för att bättre bevara dem.**”

Motion nr 2

Från Svenska Kyrkans Lekmannaförbund i Lunds stift.

”Vår tidskrift, Lekman i Kyrkan, är en ytterst viktig kommunikationskanal till våra medlemmar och en stor ekonomisk post i förbundets räkenskaper. Därför är det viktigt att den är så läsvärd och så relevant som möjligt för våra medlemmar.

Genom att utse **ett redaktionsråd** med representation från stora delar av landet bör vi kunna öka relevansen och engagemanget bland annat i att skicka in material till vår tidskrift. Redaktionsrådet ska ju således vara till hjälp för redaktören.

Vi föreslår att Riksårsmötet utser ett redaktionsråd med så bred representation som möjligt från stiftsförbunden.”

Riksårsmötets beslut:

Riksårsmötet beslutar bifalla de båda motionerna, enligt följande Motion nr 1 till den del önskemål framställs enligt Motion nr 1 a och Motion 2 i dess helhet.

SKÄL

I båda motionerna föreslås att Riksårsmötet beslutar tillsätta **en kommitté eller ett råd med representation eller förankring i hela landet och med uppgift att tillföra tidskrifternas innehåll informationsmaterial, berättelser och händelser samt bildmotiv som anknyter till eller är av betydelse för lekman-**

narörelsens verksamheter – allt detta i syfte att vara redaktören (den ansvarige utgivaren) behjälplig med tidskriftens innehåll. Förbundsstyrelsen behandlar de båda motionerna samtidigt med följande förslag:

Stiftsförbunden får i uppdrag att **senast till utgången av november månad 2022 utse 1 – 2 ansvariga medlemmar** inom var och en av följande **stiftsförbundsgrupper** (totalt inom de fyra grupperna 4 – 8) med uppgift att inför varje utgåva av Lekman i Kyrkan (fyra utgåvor per kalenderår) bevaka och lämna upplysningar om lekmannaförbundets verksamheter inom de olika stiftsförbunden samt att periodvis per den 31 mars, den 30 juni, den 30 september och den 31 december förmedla information, reportage, artiklar, visuella bilder etc. från dessa verksamheter till och i samråd med Lekmannaförbundets förbundsredaktör allt i syfte att balansera såväl medlemmarnas som förbundets förväntningar på innehåll enligt 1 – 2 §§ i Lekmannaförbundets Stadgar och i syfte att tillföra text- och bildmaterial i enlighet härmed till Lekmannaförbundets tidskrift.

Stiftsförbundsgrupper

1. Härnösands, Uppsala, Luleå stiftsförbund
2. Lunds, Växjö och Göteborgs stiftsförbund
3. Linköpings, Skara och Karlstads stiftsförbund
4. Stockholms, Strängnäs och Västerås stiftsförbund

Stiftsförbundens beslut om namn och ansvariga inom stiftsförbundsgrupperna lämnas skriftligen till Förbundsstyrelsen (FS) senast en vecka före det FS-möte som äger rum efter den 1 november 2022.

Riksårsmötet beslutar lämna Motion nr 1 till den del önskemål framställs enligt Motion nr 1 b, utan bifall.

SKÄL

Resursbrist, Dubbelarbete, Otillräckligt motiverade merkostnader.

Gud med oss!

Åh stiftsgård den 5 augusti 2022

Anders Nordberg

Jan Henriksson

Gerd Holmström

Marie Nederman

Lennart Sjöstedt

Verksamhetsberättelser

BERÄTTELSE över verksamheten inom Svenska Kyrkans Lekmannaförbund 2018

Förbundsstyrelsen har under 2018 haft följande sammansättning.

Arbetsutskott

Anders Nordberg, förbundsordförande
Anders Boström / Jan Henriksson 1:e vice förb.ord.
Gerd Holmström, 2:e vice förbundsordförande
Marie Nederman, förbundssekreterare
Lars Lindström / -, vice förbundssekreterare
Juhani Ahonen, förbundskassör
Carl-Axel Axelsson, hedersordförande

Representanter från stiftsförbunden

<i>Ordinarie</i>	<i>Ersättare</i>
Uppsala	
Roger K./Bernt Lagelius	Klas T/Margareta J.
Linköping	
Jan Henriksson	Britt Andersson
Skara	
Bo-Göte Palmqvist	Anders Åström
Strängnäs	
Beryll Grandell	S. E. Huss/ L G. Karlsson
Västerås	
Birgitta M/Bertil Hansson	Lars R/Majvor Öster
Växjö	
Kerstin Göransson	Sonja Sjölander
Göteborg	
Meikel Ganebratt	Peter Wågsjö
Karlstad	
Vakant/ Björn Larsson	Vakant/Barbro Falken
Stockholm	
G, Berggren-Larsson	Jimmy Ullgren
Lund	
Magnus Wittgren	Birgitta Dérand
Härnösand	
Maria Antonic	Priscilda Helenius

Förbundsredaktör

Anders Nordberg, Förbundsordförande

Medlemsregister

Allan Forsberg, Åhus, Lunds stift

Revisorer

Lena Karin Lundgren, Frösön, Rolf G Swedbergh; Frösön
Ersättare: -- / Sarah Svensson Sundsvall
Ersättare: Lennart Eskilsson, Hässleholm

Förbundsrådet (Förbundsstyrelsen – FS)

Förbundsrådet (Förbundsstyrelsen - FS) har haft tre sammanträden under året; den 25 maj, den 27 juli och den 16 november 2018. Den 27 juli sammanträdde Förbundsstyrelsen i samband med förbundets Riksårsmöte i Uppsala.

Förbundsstyrelsens arbetsutskott (AU)

Förbundsstyrelsens arbetsutskott (AU) har haft tre sammanträden under året; den 19 januari i Uppsala stiftslokaler, den 20 april i Oscars församlingslokaler i Stockholm och den 26 juli i lokaler tillhöriga Hotell Scandic i Uppsala.

Förbundets administration

Förbundets löpande administration – kallelser, protokoll, minnesanteckningar, skriftlig kommunikation etc – har nedtecknats och omhändertagits av förbundets sekreterare Marie Nederman. Förbundets ekonomiska administration och löpande redovisning, bokföring och ekonomisk rapportering har utförts och omhändertagits av förbundets kassör Juhani Ahonen. Förbundets medlemsregistrering och dess medlems- och prenumerationsregister har omhändertagits och skötts av förbundets medlemsregistrator Allan Forsberg.

Under 2018 har i likhet med åren 2016 och 2017 visst arbete pågått inom sex olika nätverksgrupper (utveckling), Stadgeöversyn – Göra Lekmannaförbundet känt inom och utanför kyrkan – Intensifierad böneverksamhet etc.

Förbundsbutik

Lagerhållning, försäljning från och omsorg om förbundsbutiken har på ett förtjänstfullt sätt ombesörjts av Gert Råvik och Berit Olsson, Helsingborg.

Ekonomi

Förbundskassör Juhani Ahonen har per den 31 december 2018 lämnat en balans- och resultatrapport över förbundets verksamhet 2018. Resultatet för 2018 utgör ca – 75 000 kr (underskott) medan balansräkningen vid samma tidpunkt utvisar ett överskott om 277 000 kr.

Medlemsutveckling

Antalet medlemmar i Svenska Kyrkans Lekmannaförbund var per den 31 december 2018 3 972 st och antalet kårer var vid samma tidpunkt 112.

Lekman i Kyrkan

Tidskriften Lekman i Kyrkan har utkommit med fyra nummer under året. Tidskriftens redaktionskommitté har utgjorts av stiftsförbundsordförande Beryll Grandell, Strängnäs stift. Ansvarig utgivare har varit förbundsordförande Anders Nordberg. Tidskriften har tryckts och distribuerats av AB LH-tryck i Ulricehamn.

Hemsida

Förbundets hemsida med adress, www.lekmanikyrkan.se, har genom förbundsordförande Anders Nordberg som kontaktperson förvalts av webbmaster Johan Liw. Den information, kommunikation och publikation som återfinns på hemsidan har kvalitetssäkrats och godkänts av förbundsordförande Anders Nordberg. Hemsidan har befunnits äga en stor utvecklingspotential.

Medlemsorganisationer

Svenska kyrkans lekmannaförbund har under året varit medlemsorganisation i SENSUS studieförbund, i Hela Människan och i Ideellt Forum. Lekmannaförbundet har i nämnda organisationer representerats av Priscida Helenius (ordinarie) och Hans Magnér (ersättare) i SENSUS, Anita Mörkenstam i Hela Människan, Magnus Wittgren (ordinarie) och Gudrun Eklund (ersättare) i Ideellt Forum

Förbundsstyrelsemöte (FS) den 27 juli - Riksråsmöte 2018 den 27 – 29 juli, 100-årsjubileum i Uppsala

Inför Lekmannaförbundets Riksråsmöte 2018 och dess 100-årsjubileum den 27 – 29 juli samlades Förbundsstyrelsen med Arbetsutskott, Ordinarie ledamöter och vissa Ersättare (observatörer) till ett inledande styrelsemöte kl 10:00 – 11:30 fredagen den 27 juli. Rådsråsmötet inleddes med sång av psalm nr 200, ”I denna ljuva sommartid...” tonsatt av Nathan Söderblom. FS bestämde att föreslå Riksråsmötet att fatta beslut om en för alla likartad årlig medlemsavgift om 90 kr från och med år 2019 och lämnade upplysning om att Ideellt Forums idédagar i Helsingborg rätteligen skulle genomföras den 5 – 7 oktober i stället för tidigare meddelade den 3 – 5 oktober samt bestämde att Magnus Wittgren, Gert Råvik och Berit Olsson skulle företräda Lekmannaförbundet un-

der Idédagarna den 5 – 7 oktober i Helsingborg. Under mötet upplýstes vidare om att Bönelådor för individuella och allmänna böner ska finnas utställda på olika platser under jubileet t.ex. i Lötenkyrkan, i anslutning till Förbundsbutikens och i Domkyrkan. Under mötet upplýstes vidare om att olika stora kostnader för annonsering, beställning och betalning av varor från Förbundsbutikens skulle uppgå, alltifrån 3 000 – 5 000 kr till 35 000 - 40 000 kr om hanteringen av köp och försäljning skulle överlåtas till internethandel (webben). Under mötet upplýstes vidare att förbundsordförande Anders Nordberg av AU tillfrågats om huruvida han kunde överta uppgiften som förbundsredaktör med inriktning på utformning, struktur av och innehåll i tidskriften, Lekman i Kyrkan, och upplýstes att Anders bejakat denna fråga.

Till Svenska Kyrkans Lekmannaförbunds Riksråsmöte 2018. Lekmannaförbundets 100-årsjubileum, hade 110 deltagaranmälningar inom utsatt tid kommit förbundet till handa. Därefter och inför själva årsmötets påbörjan hade 13 avbokningar meddelats varefter 97 anmälda deltagare kvarstod. Svenska kyrkans Lekmannaförbunds Riksråsmöte och 100-årsjubileum den 27 – 29 juli inrymde följande program att beakta:

Fredagen den 27 juli

Öppningsceremoni kl. 14:30 – 16:30 Lötenkyrkan med Välkomsthälsning, Förbön, Psalmsång och Solistframträdande med följande medverkande. Anders Nordberg, förbundsordförande, Bernt Lagelius, stiftsförbundsordförande, (Klas Tufvesson) Uppsala stiftsförbund, Magnus Åkerman, Uppsala kommun och ordförande i Stiftsfullmäktige, Jan Henriksson, förste vice förbundsordförande (sångsolist)

Inledningsanförande i Lötenkyrkan ”Var barmhärtiga så som er fader är barmhärtig.” (Lukas 6:36) av Överhovpredikant och Biskop emeritus Lars-Göran Lönnemark. Magnus Wittgren, Stiftsförbundsodförande (Lunds stiftsförbund) (sångsolist).

Information – Frågor – Svar Juhani Ahonen, Gert Råvik och Berit Olsson lämnade upplysningar och besvarade frågor knutna till Riksråsmötets programinnehåll, till vistelsen och klimatet på Scandic Hotel Nord, kring in- och utcheckning till och från hotellet, till in- och utbetalningar samt frågor knutna till Förbundsbutikens sortiment, försäljnings- och öppettider.

Jubileumsframträdande - Glimtar från Söderblomsspelet i Trönö

Söderblomsspelet är en sommarteatert i Trönö i Hälsingland, som startade 1986. Pjäsen handlar om ärkebiskop Nathan Söderblom, som föddes i Trönö år 1866. Under åren har flera skådespelare från de stora scenerna medverkat, bland andra Tomas Bolme, Lil Terselius, Hans Klinga, vilka samtliga nu deltog den 27 augusti 2018 i Uppsala

Under många år har Hans Klinga stått för regin. Grundmanus har skrivits av författaren Arne Ingemar Johansson. Inför sommaren 2009 bearbetades och omarbetades manuset av alla vår Ylva Eggehorn och hennes dotter Elisabet Eggehorn. Teatern har sedan 2011 framförts i atriet i Trönö nya kyrka. Ursprungligen framfördes den på plats i anslutning till Söderblomsgården, Nathan Söderbloms födelsehem.

För sjuttioett år sedan dog Jonathan (Nathan) Söderblom, som ärkebiskop betydligt mer kontroversiell men också mer älskad än t.ex. K.G. Hammar. När Nathan som folket kallade honom tillträdde, var det få präster i hans eget stift som hade röstat på honom. Det var verkligen motvind för den radikale professorn från Hälsingland. Vad gjorde han när teologer och gammalkyrkliga församlingsbor hoppade på honom? Han tackade för angreppen, eftersom de gav honom tillfälle att närmare förklara sina idéer om en levande kristenhet. Från 7 års ålder var prästgården i Bjuråker Nathans hem, även om han under skoltiden måste bo inackorderad i Hudiksvall, där han tog studentexamen 1883. Man måste anstränga sig litet för att inse hur länge sen det var sedan hans uppror mot dogmer och traditioner tog sin början, så nutida föreföll hans tankar. I en minnesbok från 30-talet skriver kväkaren Lady Parmoor: ”Hans energi tog sig bland annat uttryck i hans vana att färdas med flygmaskin.” I ”Hågkomster och livsintryck” kan man se att Nathan älskade USA men han kiterade trots detta starkt landets ointresse för Nationernas Förbund, som ändå skapats av en nordamerikansk president. Ärkebiskopen kallade NF, som sedan blev FN, ett barn som övergivits av sin far och nu fostrades av sin fattiga mor: Det finns också kritik i minnesboken, ord som är intressanta att jämföra med idolporträttet i Söderblomsspelet.

En kallar honom en självförtärande radioaktiv substans, en italiensk professor och vän säger: ”Han var för energisk, för jäktad, för impulsiv för att ge tillfälle

till något längre, lugnt samtal eller uppmuntra till diskussion.” En professor från Genève frågade Nathans hustru hur han kunde arbeta så hårt vid det banbrytande ekumeniska mötet i Stockholm 1925. Hon svarade: ”Han är så lycklig!”

Spelets författare Arne Ingemar Johansson tar upp många röda trådar i Nathans livsväv. En viktig berättelse handlar om äktenskapet, både om Nathans föräldrar med traditionell under- och överordning och mellan Anna och Nathan, där hon är tidens nya kvinna, intellektuell samtalspartner och lekkamrat.

Erik Ehn framställde världsmannen med den omvittrade förmågan att möta olika människor med samma nyfikenhet och naturlighet. Det är mycket imponerande och ett stort lyft för Erik Ehn från rollen som From-Olle på Träteatern i Järvsö.

I detaljer är Söderblomspellet ett bygdespel; främst är det ett spel om livsfrågor och om konflikter mellan modern vetenskap och kristen tro. Nathans patriark till får görs sedan länge med pregnans och trovärdighet av Stig Engström. Hans Klinga har igen och med förtjänst regisserat denna pjäs. Psalmsång och ackompanjemang satt fint.

Efter jubileumsframträdandet av Söderblomsspelen samlades deltagarna i Riksårsmötet till aftonbön ledd av förste vice förbundsordförande, kyrkoherde em. Anders Boström. Aftonbönen avslutades med några solistframträdanden, främst av Anders Boströms brorson, operasångare Erik Boström.

Kvällen avslutades ca kl. 21:45 med kvällsskaffe, samtal och gemenskap under stark sommarhetta på och i anslutning till Scandic Hotell Nord.

Lördagen den 28 juli

Efter en genom Lekmannaförbundet i Uppsala stift lekmanaledd morgonbön med ett omfattande inslag av sång och musik påbörjades kl. 09:30 och fortgick Lekmannaförbundets konventsförhandlingar fram till ca kl. 11:45. Från dessa förhandlingar ledda av presidieordförande Magnus Wittgren finns ett särskilt PROTOKOLL RIKS 1/18 utformat och fört på Rikskonventet den 28 juli 2018 vid Scandic Nord i Uppsala Till ansvarigt stiftsförbund för Rikskonvent (Riksårsmöte) 2020 föreslogs Göteborgs stiftsförbund.

Efter gemensam lunch erbjöds deltagarna jubileumsalternativ till nedslag i Lekmannaförbundets tillkomst och utveckling 1918 – 2018 nämligen

Alternativ 1 Utfärd till Sigtuna med Sigtunastiftelsen (Hotell, Konferens, Utbildning, Bibliotek. Andaktsrum, Kappell, Innergård etc), med Sigtunaskolan (Riksinternat, Humanistiskt läroverk) och med Lekmannaskolan (Ansgarsliden). Härutöver omfattade detta alternativ besök och krans- eller blomsternedläggning vid Manfred Björkquists grav och vid Algot Tergels grav.

Alternativ 2 Kvar på plats i centrala Uppsala med besök av och information om ”**2:1** Uppsala Domkyrka (1270-1435) Nordens största katedral (Rikshelgedom) med Nathan och Anna Söderbloms grav, Gustav Vasas med tre gemälers sarkofager, gravar, med Johan III:s och Katarina Jagellonicas sarkofager, gravar, Eric den Heliges relikskrin, Carl von Linnés grav, Emanuel Swedenborgs grav (sarkofag), med besök av och information om - **2:2** Uppsala Gamla Kyrkogård med gravar tillhörande Bo, Dag, Hjalmar, Peder och Åke Hammarskjöld, Gustaf Fröding, Karl Olivercrona, J.A. Eklund, Margit Sahlén, Gösta Knutsson, H.S. Nyberg, Tor Andrae, P.D. Amadeus Atterbom, Erik Gustaf Geijer, Ruben Josefsson, Wilhelm Lundstedt och Hans Rosling m. fl. eller och med **2:3** Ärkebiskopsgården med skulptur över Nathan Söderblom - eller/och med besök i Helga Trefaldighetskyrkan.

När deltagarna återkom från Sigtunas och Uppsalas centrala delar till Scandic Hotell Nord möttes de av högkvalitativ folkmusik utförd av en nyckelharpoensemble med lekfolk tillhörande Uppsala stiftsförbund en ensemble klädd i landskapsdräkter. En sammanhållande kraft för detta uppskattade arrangemang var Klas Tufvesson från Björklinge.

Lördagens program avslutades med en sedvanlig fest- och jubileumsmiddag – Överraskningarnas afton med musikunderhållning m.m. Under kvällen fick samtliga närvarande ta del av solistframträdanden av Jan Henriksson, Erik Boström och Magnus Wittgren. För de instrumentella musikaliska inslagen svarade i allt väsentligt Organist Lars Boström på piano. Jubileumsmiddagens hedersgäster var överhovpredikant, biskop em. Lars Göran Lönnermark med hustru Elisabet Håstrand Lönnermark och biskopen i Uppsala stift, Ragnar Persenius med hustru Ingrid Persenius. Härutöver finns anledning att nämna och glädjas över närvaro av Odvar Omland från Norge, av Södra Vi-kvartetten med Jan och Eva Henriksson, Lennart och Åse Sjöstedt samt över gåvor och hälsningar från Lekmannaförbundets syskonorganisation i Finland.

Söndagen den 29 juli

Efter gemensam frukost och utcheckning för somliga från Scandic Hotell Nord samlades ett femtiotal deltagare till Morgonbön kl. 09:00 i en av hotellets samlings-salar. I samband med morgonbönen som leddes av hedersordförande Carl-Axel Axelsson förevisades digitala minnesbilder hämtade från olika händelser i Lekmannaförbundets historia, bilder från 1980 talet och från åren därefter fram till år 2018. I morgonbönen deltog dels en grupp ungdomar från Uppsala stiftsförbund, dels Magnus Wittgren med ett solistframträdande.

Förböns- och sändningsmässan hölls därefter kl. 11:00 – 12:30 i Uppsala domkyrka under ledning av biskop Ragnar Persenius. Under förböns- och sändningsmässan medverkade delar av Lekmannaförbundets arbetsutskott och ur Uppsala stiftsförbunds styrelse med textläsning och förböner. Med musik och sång medverkade Södra Vi-kvartetten, Erik Boström, Magnus Wittgren och Jan Henriksson.

Jubileet avslutades med lunch kl. 13:00 – 13:30 på Scandic Hotell Nord i tacksamhet till Kristus och till allas insatser för att möjliggöra Riksårsmötet och 100-årsjubileet 2018. Ett särskilt tack riktades till Gert och Berit i förbundsbutiken och till Carl-Axel Axelsson samt till frånvarande denna dag, Carl-Erik Sahlberg, som besökte Lekmannaförbundets jubileum och Lötenkyrkan under fredagen den 27 juli.

Riksprojekt – Alla Tiders bok

Riksprojektet ”Alla Tiders Bok” har - om än i mindre omfattning - fortsatt verka 2018 genom bibelstudier, undervisning, textjämförelser och samtal. De tre böckernas sammanlagda antal om 30 kapitel med huvudrubrikerna ”Vägen Väntar”, ”Vandra Vidare” och ”Mot Ett Mål”, har i likhet med närmast föregående år utgjort läromedel för projektdeltagarna. Trots nytryck av 500 ex av ”Vägen väntar” så har efterfrågan av ”denna bok ökat i antal.

Sverigebönen

utgörs av ett allkristet nätverk av regionala samordnare, en ledningsgrupp samt en referensgrupp med företrädare för kristna kyrkor och organisationer i Sverige. Till detta nätverk är Svenska kyrkans lekmanaförbund anslutet. Nätverkets vision är

- en allkristen bönesamling på nationaldagen den 6 juni i alla kommuner i Sverige
- en bönerörelse av kristna från alla generationer och folkslag i Sverige, som året runt samlas till allkristen bön, lovsång

och förbön för varje ort och för vårt land, med en folkväckelse genom tron på Jesus Kristus som mål,

- En bönerörelse med öppenhet för den helige Andes kraft och gåvor.
- En bönerörelse med fokus på samhällets behov och upprättelsen av dess grundpelare.

Svenska kyrkans lekmanaförbund har genom sina stiftsförbund och kårer på många orter i vårt land under nationaldagen den 6 juni 2018 anordnat eller/och deltagit i förbön inom Sverigebönens gemenskap i bön om Guds närvaro i sju samhälleliga verksamheter såsom i:

1. Myndigheters och Politikers verksamheter
2. Verksamheter knutna till Guds församling
3. Familjer
4. Media
5. Undervisning och Utbildning
6. Näringsliv och arbetsplatser
7. Kulturella och idrottsliga verksamheter

Verksamhetsutveckling – 1 – 6

Under 2018 har viss verksamhetsutveckling pågått, utvecklingsarbete som initierades under Rikskonvent 2014 i Hjälmared, Alingsås

1. Utvecklingsarbetet har nu 2018 genom översyn av Lekmanaförbundets stadgar resulterat bl.a. i beslut om vissa begrepps- och namnändringar, t.ex. förbundsstyrelse i stället för förbundsråd, Rikssårsmöte i stället för Rikskonvent etc
2. Arbetet med att återskapa nedlagda kårer har endast i vissa fall varit fruktbärande.
3. Magnus Wittgren har i samråd med representanter från Ideellt Forum, med Gert Råvik och Berit Olsson, utformat och spritt en folder med upplysning om Lekmanaförbundets identitet, verksamhet och målsättning.
4. Information om lekmanakårernas verksamhetsprogram har i viss omfattning för kännedom delgetts andra kårer.
5. Viss utredning knuten till inomkyrkliga relationer mellan vigda – anställda och lekman inom församlingarna har påbörjats.
6. Böneverksamhet och samlingar kring bön om, bön för och tacksägelse har vuxit bland förbundets kårer

Uppvaktningar

Lekmanaförbundet har 2018 genom dess förbundsordförande och i något fall

med förbundets förste vice förbundsordförande deltagit med närvaro vid följande jubileer, med diplom undertecknade av såväl förbundsordförande Anders Nordberg som förbundssekreterare Marie Nederman samt i något fall av förste vice förbundsordförande Jan Henriksson för enat med följande skriftliga gratulationshälsning: *Varma lyckönskningar och rik välsignelse från Gud i tacksamhet och glädje över kårens långa och trogna verksamhet. Förbli under Guds hand. I Honom är all kraft och godhet.*

"Tjäna varandra, var och en med den nådegåva han har fått, som goda förvaltare av Guds nåd i dess många former. Den som talar skall komma ihåg att han får sina ord från Gud, den som tjänar att han tjänar med den styrka Gud ger. Låt Gud förhärsliga i allt detta genom Jesus Kristus". (1 Petr. 4:10 – 11)

1. Linköpings Domkyrkokår 90 år – den 22 april 2018

2. Köpingsbygdens Församlingskår 90 år – den 7 oktober 2018

3. Åmåls Församlingskår 80 år – den 10 oktober 2018

4. Vimmerby Församlingskår 80 år – den 11 november 2018

Kondoleanser

Till minne av *Robert Andersson* som vid 94 års ålder den 17 december 2017 lämnade sitt jordeliv efter ett gediget arbete under 33 år som sekreterare och långvarigt medlemskap i Väsby lekmanakår anslöt sig Lekmanaförbundet på riksplplanet till alla kondoleanser riktade främst till Roberts hustru Gunnel och dotter Inger med familj i sorg och saknad över Roberts frånfalle. Till minne av Robert Andersson utformade Väsby Lekmanakår en minnesskrift i Lekman i Kyrkan nr 2-2018 undertecknad av Kjell Green, Stina Arvidsson, Gunilla Pedersen, Monica Axelsson och Gunnel Andersson.

Grip du mig, helige Ande, Drabba mig, låga klar. Visa vägens riktning, Ge mina frågor svar.

Slutord

Alla vi som under 2018 har haft förtroendet att mottaga och fullfölja uppdrag inom förbundsledningen inte minst i anslutning till förbundets hundraårsjubileum framför härmed ett VARMT TACK, främst till Herren Jesus Kristus, men också till hans efterföljare, funktionärer och medlemmar, för allt gott arbete och hängivet arrangemang på riksplplanet, i stift, i kårer och församlingar. Vi ser med stor glädje tillbaka på Lekmanaförbundets verk-

samhet under jubileumsåret 2018.

Gud, lär oss att med Din närvaro genom stor frimodighet och kärlek arbeta vidare och ta oss an förbundets uppgifter utefter den väg som Du Herre utstakar. I Din hand finns all kraft och glädje!

"Ja, jag vill be i anden, men jag vill också be med förståndet. Jag vill lovsjunga i anden, men jag vill också lovsjunga med förståndet" (1 Kor 14:13-15)

"Gud, ditt folk är vandringsfolket. Själva du mitt ibland oss går. Du oss leder, du oss stärker, när vår väg blir lång och svår. Bröd från himlen, bröd från himlen ur din fadershand vi får, ur din fadershand vi får.

Låt kristallklar källan strömma med det vatten som ger liv. Bliv vår eldstod under natten, oh om dagen molnstod bli. Starka klippa, starka klippa, var vår tillflykt och vår frid.

När jag når de mörka vattnen, över dem skall färdas ut, räds jag ej. På andra sidan, finns en värld av sång och ljus. Där skall lovsång, där skall lovsång; stiga stark som havets brus, stiga stark som havets brus". (Sv Ps 298)

SVENSKA KYRKANS LEKMANNAFÖRBUND Förbundsstyrelsens Arbetsutskott (AU) i Augusti 2022

Jönköping - Södra Vi - Köping - Östersund - Viken

Anders Nordberg
Förbundsordförande

Jan Henriksson
Förste vice förb.ordf

Gerd Holmström
Andra vice förb.ord

Juhani Ahonen
Förbundskassör

Marie Nederman
Förbundssekreterare

BERÄTTELSE

över verksamheten inom Svenska Kyrkans Lekmannaförbund 2019

Förbundsstyrelsen har under 2019 haft följande sammansättning.

Arbetsutskott

Anders Nordberg, förbundsordförande
Jan Henriksson, förste vice förbundsordförande
Gerd Holmström, andre vice förbundsordförande
Marie Nederman, förbundssekreterare
Juhani Ahonen, förbundskassör
Carl-Axel Axelsson, hedersordförande

Representanter från stiftsförbunden

Ordinarie

Bernt Lagelius
Jan Henriksson
Bo-Göte Palmqvist
Beryll Grandell
Bertil Hansson
Kerstin Göransson
Magnus Wittgren
Meikel Ganebratt
Björn Larsson
Maria Antonic
Anders Boström
Vakant
Gunnel Berggren-Larsson

Stift

Uppsala
Linköping
Skara
Strängnäs
Västerås
Växjö
Lund
Göteborg
Karlstad
Härnösand
Luleå
Visby
Stockholm

Ersättare

Margareta Johansson
Britt Andersson
Anders Åström
Lars-Gunnar Karlsson
Majvor Öster
Sonja Sjölander
Birgitta Dérand
Peter Wågsjö
Barbro Falken
Priscilda Helenius
Vakant
Vakant
Jimmy Ullgren

Förbundsredaktör

Anders Nordberg, Förbundsordförande

Medlemsregister

Allan Forsberg, Lund (Åhus)

Revisorer

Lena Karin Lundgren, Frösön/ Rolf G Swedberg, Frösön
Sarah Svensson, Sundsvall /Lennart Eskilsson, Hässleholm

Förbundsstyrelsen

Förbundsstyrelsen har haft två sammanträden under året; den 17 maj och den 22 november 2019.

Förbundsstyrelsens arbetsutskott

Förbundsstyrelsens arbetsutskott har haft två sammanträden under året; den 12 april och den 4 oktober 2019. AU-mötet den 12 april hölls på Sofiagården i Jönköping. AU-mötet den 4 oktober hölls på Stiftskansliet i Linköping. På detta möte inleddes planeringen av Riksårsmöte 2020 på Åh Stifts- och konferensgård i Ljungskile den 11-13 juni 2020.

Förbundets administration

Förbundets administration – kallelser, protokoll, minnesanteckningar, skriftlig kommunikation etc. – har upprättats och omhändertagits av förbundets sekreterare Marie Nederman. Förbundets ekonomiska administration med löpande redovisning, bokföring och ekonomisk rapportering har skötts av förbundets kassör Juhani Ahonen. Förbundets medlemsregistrering och medlems- och prenumerationsregister har skötts av medlemsregistrator Allan Forsberg.

Förbundsbutik

Förbundsbutiken har skötts av Gert Råvik och Berit Olsson, Helsingborg

Ekonomi

Förbundskassör Juhani Ahonen har lämnat resultat- och balansrapport per den 31 december 2019, se bilaga 1. Resultat blev ett underskott på 62 000 kr mot ett budgeterat underskott på 123 000 kr. Enligt balansrapporten uppgick tillgångarna till 241 000 kr vid utgången av 2019.

Medlemsutveckling

Antalet medlemmar uppgick vid utgången av 2019 till 3 699. Antalet lokalavdelningar (kårer) uppgick till 105 st.

Lekman i Kyrkan

Förbundets medlemstidning, Lekman i Kyrkan, har utkommit med fyra nummer. Tidningens redaktionskommitté har utgjorts av Beryll Grandell. Ansvarig utgivare har varit Anders Nordberg. Tidningen har tryckts och distribuerats av AB LH-tryck i Ulricehamn.

Hemsida

Förbundets hemsida har haft adress www.lekmanikyrkan.se med Anders Nordberg som ansvarig kontaktperson. Webbmaster har varit Johan Liw. Allt som publicerats på hemsidan har skickats till Anders Nordberg som kvalitetssäkrat och samordnat den publicering som därefter utförts av Johan Liw.

Medlemsorganisationer

Svenska kyrkans lekmanaförbund har under året varit medlemsorganisation i SENSUS studieförbund, Hela Människan, Ideellt Forum och i EFCM (European Forum For Christian Men). EFCM:s verksamhet har varit vilande.

Lekmanaförbundets representanter i nu nämnda organisationer har varit Priscilla Hellenius, ord, med Hans Magnér, ers, i SENSUS studieförbund, Magnus Wittgren, ord, med Gudrun Eklund, ers, i Ideellt Forum, Anita Mörkenstam, ord, i Hela Människan och Anders Nordberg, ord, i EFCM.

Riksprojekt – Alla Tiders Bok

Riksprojekt – ”Alla Tiders Bok” har fortsatt och pågått i begränsad omfattning under hela året med undervisning och bibelsamtal kring de trettio kapitel som återfinns i de tre studieböckerna ”Vägen Väntar”, ”Vandra Vidare” och ”Mot Ett Mål” som utgjort studieunderlag i projektet.

Verksamhetsutveckling

De nya stadgarna som beslutades om på Riksårsmötet 2018 publicerades på Förbundets hemsida i början av 2019 och pappersexemplar delades ut till ledamöterna i Förbundsstyrelsen.

Under 2019 har utvecklingsarbete av Administrativa regler fortsatt och slutförts genom beslut på Förbundsstyrelsen den 22 november 2019. I de administrativa reglerna finns bestämmelser som syftar till att hålla nere kostnader för resor mm i samband med möten i AU och FS.

Utvecklingsarbete

Lekmanaförbundets externa utvecklingsarbete har under hela året inriktats på samverkan med SENSUS studieförbund, samverkan med Svenska Bibelsällskapet, samverkan och delansvar med och inom Ideellt Forum, bibelprojekt med riksprojektet Alla Tiders Bok och inspirationssamlingar.

Planeringsarbete

En planeringsgrupp för Riksårsmöte 2020 tillsattes. Gruppen består av AU, Meikel Ganebratt, Anders och Kristina Åström. Planeringsgruppens besökte och hade ett möte på Åh Stifts- och konferensgård i Ljungskile den 30 augusti 2019. Stiftsgården är naturskönt belägen och kan erbjuda lämpliga lokaler, kyrka, god mat med fin service och ”rätt miljö” för Lekmanaförbundets Riksårsmöte. Därför planerades att Riksårsmöte 2020 skulle hållas på Åh Stifts- och konferensgård i Ljungskile den 11-13 juni 2020. Temat för Riksårsmötet 2020 är hämtat från Matteus evangelium kap 11 vers 28 ”Kom till mig, alla ni som är tyngda av bördor; jag skall skänka er vila.” Till Riksårsmötet planerades att Anders Sjöberg skulle vara huvudtalare och medverka under de två första dagarna med föreläsningar och seminarier. Håkan Jonsson skulle hålla föredrag om ACT:s projekt med Mentormammor.

Valberedning

Under 2019 bestod valberedningen av dem som valdes vid riksårsmötet 2018: Kjell-Arne Green, Lunds stift, ordförande och sammankallande Britt-Louise Madsen, Härnösands stift Gudrun Eklund, Skara stift Solweig Andersson, Karlstads stift.

Sverigebönen

Svenska kyrkans lekmanaförbund är en av flera organisationer som ingår i det riksomfattande nätverket ”Sverigebönen”. Förbundet har under 2019 uppmuntrat lokalavdelningar och stiftsförbund att bjuda in till bön för Sverige och till bön för de ämnen som baserade på de s.k. sju samhällspelarna befunnits angelägna under Sveriges nationaldag den 6 juni. Flera lokalavdelningar (kårer) har meddelat att de har bjudit in till samkväm med bön för Sverige under nationaldagen.

Inspirationssamlingar- riksmöten

Lekmanaförbundet har anordnat två riksmöten under 2019:

Sommarmöte på Hjo folkhögskola 28-30 juni Temat för sommarmötet (riksmötet) i Hjo på Hjo folkhögskola var ”Bibeln- en bok att brottas med och en bok att vila i”. På mötet var Anders

Sjöberg huvudtalare. Han undervisat om bibeln och gav nya perspektiv och vinklar om en del lite tuffare delar i bibeln. I sin undervisning bjöd Anders både på inspiration och brottnings med bibelordet.

Riksmöte Mitt i Vårdsnäs 26-27 oktober (höstmöte på Vårdsnäs stiftsgård) Riksmöte Mitt hölls på Vårdsnäs stiftsgård. Jan Henriks-son, förste vice förbundsordförande / stifts- och förbundsordförande för Lekmannaförbundet i Linköping stift, arrangerade mötet. På mötet medverkade bl.a. Håkan Jonsson, aktiv inom ACT med projektet ”Mentormammorna”. Biskop emerita Caroline Krook höll föredrag med temat ”tro och tvivel hos Ingmar Bergman”. För musikunderhållningen stod Gitarrgänget från Pelarne under ledning av diakon Britt Andersson och Södra Vi-kvartetten. Eva Henriksson tidigare församlingspedagog höll ett föredrag om Luther och hans gärningar.

Stifts- och förbundsordförande (kårer)

I stift och församlingar har lekmanförbundet genom stiftskonventsråd/stiftskonvent (stifts- och förbundsordförande) och lokalavdelningar (kårer) lagt ner ett mycket gott arbete och lämnat rapporter från verksamheterna till riksnivån i samband med förbundets förbundsstyrelsemöten samt med artiklar i tidskriften Lekman i Kyrkan.

Hemsida

Förbundet har under 2019 utvecklat och förbättrat hemsidan under ledning av webbmaster Johan Liw. Arbetet har resulterat i att förbundet nu har en väl fungerande hemsida som uppdateras kontinuerligt. Utvecklingsarbetet med hemsidan fortsätter.

Förbundsstyrelsens uppvaktningar och besök hos lokalavdelningar (kårer) och stifts- och förbundsordförande

Förbundsordförande Anders Nordberg medverkade som värd eller representant för lekmanförbundet vid flera sammankomster under 2019.

Förbundsordförande Anders Nordberg har deltagit med närvaro vid flera kårers jubileum. Anders Nordberg deltog i förbundets gratulationer när Hedersordförande Carl-Axel Axelsson fyllde 95 år.

Förste vice förbundsordförande Jan Henriksson. Deltagande i Riksmöte mitt på Vårdsnäs stiftsgård 26-27 oktober.

Förbundskassör Juhani Ahonen och förbundssekreterare Marie Nederman deltog i planeringsmöte vid Åh Stifts- och konferensgård i Ljungskile den 30 augusti 2019.

Slutord

Vi som under år 2019 haft förtroendet att ha uppdrag inom förbundsledningen för Svenska kyrkans lekmanförbund framför ett VARMT TACK till samtliga funktionärer och medlemmar för allt gott arbete och hängivet engagemang i stift, lokalavdelningar (kårer) och församlingar! Vi är tacksamma, imponerade och glada över att så många i trohet visar engagemang i och ansvar för lekmanförbundets verksamhet på riksnivå, stiftsnivå och lokal nivå. I glädje och med stor tacksamhet till vår Herre Jesus Kristus ser vi tillbaka på år 2019!

Låt oss med Guds närvaro genom stor frimodighet och kärlek arbeta vidare och ta oss an förbundets uppgifter genom att söka och följa den väg Herren utstakar. I Hans hand finns all kraft och glädje!

Gud välsigne er alla!

”Om någon vill tjäna mig, skall han följa mig, Och där jag är kommer också min tjänare att vara. Om någon tjänar mig skall Fadern ära honom.” (Joh 12:26)

Linköping, Södra Vi, Köping, Östersund och Viken, i juli 2022.

SVENSKA KYRKANS LEKMANNAFÖRBUND

Förbunds- och styrelseutskott

Anders Nordberg
Förbundsordförande

Jan Henriksson
Förste vice förbundsordförande

Gerd Holmström
Andre vice förbundsordförande

Juhani Ahonen
Förbundskassör

Marie Nederman
Förbundssekreterare

Johan Olof Wallin

1779 – 1839

Skapare av 1819 års psalmbok, psalmförfattare, skald, diktare, domprost, pastor primarius, akademiledamot, teologie doktor och ärkebiskop

Del VII

Om Johan Olof Wallin har sagts att det var mannen med den välvande blicken, den djupa orgelstämman och mannen som ur armodets djup bekläddes med Svenska kyrkans högsta värdighet nästan endast för att bära denna värdighet såsom dödsdräkt, ack så betydelsefull i vårt fosterlands kyrkliga hävder.

Johan Olof Wallin har skapat det förnämsta andliga skaldeverk, som den protestantiska kristenheten äger och likväl har mot hans åsikter och hans verksamhet skarpa omdömen uppstått och varit gällande. I föregående tidskrifter, Lekman i Kyrkan nr 1, 2, 3 och 4 -2021 samt nr 1-2 /2022 har vi följt Johan Olof Wallin dels genom några nedslag under hans barndoms- och studieår fram till och med hans prästvigning den 18 juni 1806, dels genom Johan Olofs väg till Parnassen med tjänsteutövning vid Krigsakademin på Karlberg, med ett uttalat motstånd mot Napoleon Bornaparte och motstånd mot alliansen mellan Danmark och Frankrike, med sorg över förlusten av Finland till Ryssland 1809 dels ock med tjänstgöring som kyrkoherde i Solna och som ledamot i Svenska Akademin samt med ett stundtals prövosamt äktenskap därtill med ansvar för undervisning och skolning av prins Oscar, son till kung Karl XIV Johan, samt med uppdrag och

vigning till kyrkoherde i Adolf Fredrik, vigning till domprost i Västerås och till Pastor primarius samt inte minst med ett långt och enträget arbete med 1819 års psalmbok.

Ärkebiskop med obegränsade uppgifter omgiven av ständiga förväntningar - Johan Olofs första visitationsresa

Den nye ärkebiskopen, Johan Olof motogs både i Uppsala och i ärkestiftet med

en känsla av befrielse och glädje. I sitt **herdabrev** till stiftets präster sade han sig komma utan stora löften, men *"med goda föresatser och en varm bön till Gud"*. Det har *"behagat Gud, mitt livs Herre, att förordna om detta livs återstående mödor och dagar på ett sätt som ej fått lämna rum för tvekan om Hans vilja och min plikt."* Den samstämmiga hyllningskören lyfte honom ur tröttheten och de ständiga irritationerna samt gjorde hans sista år glada och lyckliga, trots den omänskliga arbetsbörda som han lade på sig. Det enda sättet att **bemöta elaka skriverier** (Minerva) var enligt Johan Olof att **samvetsgrant fylla sina plikter som människa och präst**. Hjälper inte detta **återstår endast att invänta "den stora uppgörelsens dag"**. *"Gudilov, att jag vet och tror att den kommer!"* Kyrkan högsta ledning hade under de senaste decennierna utmärkts av **dekadans**. **Carl von Rosenstein** (1766-1836, ärkebiskop 1812-1836) hörde till de högre ämbetsmän i den tidens Sverige, för vilka karriären medfört ekonomisk ruin. **I bouppteckningen efter Rosenstein** återfanns ett briljanterat ärkebiskopskors och 114 buteljer madeira, vittnesbörd om kunglig nåd och älskvärd gästfrihet men också ett deficit på 89 000 riksdaler banco. Då hade kungen i alla fall tidigare bisträckt honom med avsevärda belopp för att undgå öppen skandal. Bland **fordringsägarna** befann sig **stiftets bibelsällskap**. Av ekonomiska skäl hade Rosenstein varit tvungen att **hyra ut ärkebiskopsgården och bodde vid sin död utanför Uppsala**.

När Johan Olof för första gången kom till Uppsala som ärkebiskop beboddes huset av den 55-åriga **överstinnan Malla Silfverstolpe** som även disponerade bostaden under de förlängda nådårstiden, som

beviljades det Rosensteinska sterbhuset. Här höll hon sina berömda fredagsmottagningar för skaldar och lärde. Hon ställde omedelbart i ordning ett par rum till Johan Olofs förfogande under de tider då han vistades i Uppsala. Hon gjorde det med stor glädje inte minst därför att hon och Johan Olof kände varandra sedan gammalt, och deras bekantskap hade en ganska egenartad upprinnelse.

Fru Silfverstolpe (Malla) var en kvinna, vars liv trots hennes sociala ställning, varit fyllt av besvikelser. Detta gällde också hennes genom mannens död upplösta äktenskap. Hon hade ett intensivt känsloliv som pendlade mellan ytterligheter. Samtidigt var hon en medkännande, lyssnerska och biktmod. Något år efter utnämningen till ärkebiskop fick Johan Olof en hälsning från Malla genom en gemensam kvinnlig vän. Sedan hon gått, skrev Johan Olof omedelbart ett brev, som han sände tillsammans med dikten *"Till den kända"* - något av det vackraste och renaste som kommit ur Johan Olofs penna. Dikten som *"intet jordiskt öga sett"* fick Malla tillstånd till att läsa upp för den omtalade väninnan. Över den oväntade försändelsen av dikten *"Till den kända"* yttrade Malla: *"Då man lidit så mycket, så länge, blir det så ömt i bröstet, att varje vidrörande gör ont, svider och dallrar. De trettio åren gick mig förbi, och jag kände mig upprörd."* Dikten blev för Malla som **en utsträckt hand för en vandrare**, som var något mer än *"en vissnad Minnets blomma"* som hon, vid slutet av loppet hjälpt att upptäcka. Tillvaron var något mer än den *"tomma verklighetens bröd och bark."* Om - du rena, blida, ömma! Om, när det mot natten lider, jag en stund får hämta anden eller mödans dag, och glömma livets oro, flärd och strider i ett fridlyst offerkall. Möt mig än, och räck mig handen till *God afton! Skänk den fröjden åt en seglare, som farit nog på stormigt svall! Låt oss på den lugna stranden, glade minnas det som varit, och med tanken vänd åt höjden, vänta det som komma skall!"*

I de få brev från Johan Olof och Malla som finns bevarade är tonen genomgående formell - han kallar henne alltid *"Överstinnan"* - men de talar också om en **vänskap** som tidigt grundlagd, ej lider av avbräck av åren och som han hoppades skulle bestå under hans *"möjligen återstående dagar"*.

Under sin ärkebiskopstid fortsatte Johan Olof att sköta de löpande göromålen i Stockholm, där han alltså hade sitt ordinarie hem. **Den största kontakt med Uppsala sift upplevde Johan Olof under sina två långa visitationsresor. Ett fullspäckat program förenat med stora strapatser var signifikativt under denna tid.** Men resorna kan också betecknas som **såväl de första som de sista avsnitten av hans bana, då han kan sägas ha varit helt och fullt lycklig.**

Under visitationsresorna skrev han många och långa brev till sin hustru. **Breven till sin hustru och visitationsprotokollen utgör visuella kulturdokument** som hade kunnat ges ut tillsammans med en personhistorisk kommentar. Det var **den 2 juni 1837** som Johan Olof **första gången som ärkebiskop reste till Uppsala**. Han blev förträffligt mottagen av överstinnan Malla - över vilken han många gånger bad om välsignelse. Efter ankomsten till Uppsala började en serie välkomsthälsningar och fester. Redan kl. 09:00 på morgonen den första dagen tog han emot skolstaten, varefter domkapitlet infann sig samt härutöver 70-80 präster från den kringliggande landsbygden. Sedan var det akademistataens tur, varefter färden gick till stora auditorium, där samtliga nationer defilerade förbi den nye prokanslern, och deras mangrant församlade studenter med nämnande av namn av sina inspectores.

Studentkåren följde honom till ärkebiskopsgården, där alla sjöng och ropade *"Vivat"* (leve) i det oändliga. **Jubelåret ville sedan aldrig riktigt ta slut.** Senare samma dag vidtog **middag med tal av rector magnificus och med sång vars text hade författats av Atterbom.** Johan Olof uppgav efteråt att **den lyckliga dagen hade gjort honom mycket trött men att han var nöjd med dagen** *"ty mina många tal lyckades bättre än jag vågat tro."* På detta sätt följde dag på dag med ständigt nya hyllningar och fester samt promotion och prästvigning. Den sista festen hölls på Västmanland-Dala nation. *"Det var rörande och upplyftande"*

Vid, när de mer än 100 studenterna *"upplyftade mig och buro mig sjungande kring den stora salen, där de klätt mitt porträtt i eklöv och lager"*.

Vid mitten av månaden (juni 1837) anträdde han sin första visitationsresa

till norra delen av ärkestiftet, ”den stora Erikskatan” vars första station var Gävle. Under oupphörligt regnande kom han så till Gävle, där gymnasiets ungdom stod med blottade huvuden vid tullen och hälsade honom med sång. Hos kyrkoherden i Gävle var en mängd präster samlade och flera av dem, synnerligen de gamla, grät av glädje. Under de följande veckorna besökte Johan Olof - Ovensjö, Högbo, Ockelbo, Skog, Söderdala, Mo, Norrala, Segersta, Hanebo, Bollnäs, Alfta, Ovanåker och Voxna. Han återvände till Stockholm över socknarna vid Siljan, Falun och Stora Tuna detta i slutet av juli månad 1837.

Johan Olofs arbetsintensitet var omänskligt hög. Han satt vid sitt arbetsbord redan kl. 03:00 och 04:00 på morgonen. På kvällarna deltog han ofta i sena måltider med massor med människor och tal, tal och tal. Han hade bestämt sig för att inte visa omgivningen hur trött han var. Ännu hade den gamla enhetskyrkan ute i bygderna inte brutits ner, och då man hör hur Johan Olof motogs, föll tankarna närmast på en på resa stadd medeltida biskop. Kring Johan Olofs resor fanns inte sällan män med blottade huvuden, nigande kvinnor ”liksom begärande min välsignelse, som jag ock gav dem.

På en fråga i Långbro om varför alla var ”så granna” svarade en kvinna ”Då vi fått en sådan Gudsman till våra trakter, så är det för oss en stor Herrens sabbat.” Uppklädda präster, prästfruar m.fl. sökte inte sällan överträffa varandra i gästfrihet. I någon mån med tanke på sin hälsa kunde han med ett glas mjölk, gärna med en skål smultron, vid vissa tillfällen dra sig upp till sitt sov- eller gästrum medan gäster från när och fjärran trängdes kring matborden. Han lade aldrig hinder i vägen för ändlösa tal. Om möjligt än präktigare tog ståndspersoner som patroner, förvaltare m.fl. emot den alltid lika älskvärde och berömda mannen, som så gärna steg in genom dörrar och portar i för dagen nymålade och uppsnyggade bruksherrgårdar.

Mindre än en månad efter ärkebiskopsutnämningen hade Karl XIV Johan utnämnt honom till ledamot av Serafimerorden, en efter så kort tid exempellös utmärkelse. En naturlig fråga i detta sammanhang är hur Johan

Karl XIV Johan.

Olof kunde orka med ett program som det han hade. Tydligen bar honom den allmänna hänförelsen och det mottagande han överallt fick. Han fick en ny föreställning om vad han orkade och dög till. Många hämningar släpptes t.ex. förberedelser i detalj till förmån för improvisationer. Han konstaterade till sin förvåning, att ”det går allra bäst att tala ex tempore med varmt och fullt hjärta med en talrik och uppmärksam församling, att få vända sig än till barnen i koret, än till den stora, stående och andäktiga mängden nere i kyrkan, än till folket längst bort på läktarna, och än med milda, än med ljungande ord inskräpa i deras öppna sinnen vad jag finner för tillfället angelägnast.”

Efter hemkomsten började omedelbart det gamla arbetet och övriga förpliktelser på nytt, redan första söndagen högmässa i Storkyrkan, på lördagen dessförinnan en brådskande prästvigning, förlagd till hans förmak, i fortsättningen en ändlös rad av besök, middagsbjudningar och till slut generalvisitation i Össebo-Garn. På vägen dit improviserade de medföljande prästerna en namnsdagsfest med anledning av Olofsdagen som gav anledning till tal om ”de bägge Ollarna i Storkyrkan” (Johan Olof och Olaus Petri). Om utresan var angenäm blev visitationsstämman mer problematisk. Den gällde ett tidstypiskt och kontroversiellt tidsärend, en sammanslagning av pastoratets två kyrkor. Trots motstånd från en ”rik och dumdryg rusthållare som samlat ett stort anhang”, genomdrev Johan Olof ett beslut i denna riktning. Enligt egen uppgift, ”lyckades han så taga conceptionerna av den göken, att han

blev alldeles förbluffad och kröp tillbaka jämte hela anhanget.” Beslutets genomförande medförde ekonomiska fördelar men måste efteråt beklagas. Episoden visar hur snabbt och effektivt Johan Olof agerade.

Även den gamle kungen Karl XIV Johan fick snart höra talas om att Johan Olof återvänt till Stockholm och skickade genast excellensen Brahemed en inbjudan till middag på Rosersberg. Efter att ha stigit upp kl. 04:00 påföljande dag för att hinna arbeta färdigt anträdde han kl. 11:00 färden till kungliga slottet där kungen hade en ”cadeau” (gåva) att överlämna. De inköpta, porträtterna föreställande konungen och kronprins Oscar, hade tidigare skänkts till ärkebiskop Rosenstein men nu köpts tillbaka av hovet från sterbhuset. Nu ville konungen och kronprinsen ge porträtterna till den nye ämbetsinnehavaren. De fanns redan på plats i ärkebiskopsgårdens stora salong. I början av oktober 1837 var Johan Olof åter i Uppsala. Både kungen och kronprinsen väntades dit för att övervara den redan omnämnda invigningen av det nya skolhuset. Som alltid blev kungen förtjust när han fick syn på Johan Olof som berättade att ”han tog mig genast för huvudet och kysste mig, medan han endast nickade åt de andra”. Vid invigningen av skolhuset, där kungligheternas närvaro gav glans åt dagen, höll Johan Olof tal, om vilket han sa sig tro, att ”han aldrig talat med sådan kraft och verkan”. Sedan följde han kungen till domkyrkan, där Sandbergs i det närmaste färdigställda målningar i det gustavianska gravkoret och allt möjligt övrigt besågs. När Johan Olof därefter tog avsked av kungen, ålade kungen Johan Olof att förlägga färden till Stockholm över Rosersberg. Den kungliga nåden var tydligen nog så krävande. I nästa nummer av Lekman i Kyrkan nr 4-2022 avslutas berättelsen om Johan Olof Wallin med händelser och iakttagelser knutna till hans andra visitationsresa och till hans två sista levnadsår 1838-1839.

Anders Nordberg

Källor:

Wikipedia: Johan Olof Wallin
Vem är den vän? Robert Murray,
VERBUM

Carl-Axel

1924-2021

Vårt varma tack för all kärlek och omtanke ni visat Carl-Axel och mig och våra barn under denna tid. Tack för alla vackra blommor, alla brev, telefonsamtal och gåvor.

I vår sorg och saknad efter min älskade Carl-Axel och vår älskade pappa känner vi stor tacksamhet för allt vi fått uppleva tillsammans av kärlek, skönhet och glädje!

*Margareta
Titti Eva Maria Lasse*

Månadsbrev MOKICCO september 2022

(Mount Kilimanjaro Children Care Organisation)

Nåd och frid från Gud och vår Herre Jesus Kristus!

Det är en stor sorg att vår vän och min make Carl-Erik lämnade det här livet. Vi vet att han är hemma hos Jesus som han älskade med hela sitt hjärta. Han hjälpte många i Tanzania såsom de fattiga, föräldralösa barn, änkor och andra behövande. Det känns viktigt för mig att fortsätta med detta arbete som han påbörjade. Tack så mycket för ert stöd och förbön!

En av de saker han brukade göra var att informera er om hur arbetet fortsatte. 2021 skrev han varje månad ett månadsbrev, och jag försöker ta vid där han slutade med ett brev denna månad. Jag vill börja med det sista brevet som han skrev men inte fick iväg, och har även lagt till hur situationen ser ut idag.

Carl-Eriks viloplats vid MOKICCO.

MÅNADSBREV NOVEMBER 2021

Nöden i Tanzania har många ansikten. Precis som i Sverige finns det även här de som har mentala handikapp. Skillnaden mot i Sverige är att där finns det hem där dessa kan få vård och omsorg. Här i Tanzania finns i regel inga sådana hem, vilket gör att en redan fattig familj, som nästan kämpar med överlevnad, måste

dagligen och stundligen vara med sina handikappade barn och därmed inte vara ute och arbeta som andra. Jag var i Mwanza i oktober och besökte två familjer, som har mycket handikappade barn. I en av familjerna var mannen blind efter att ha blivit det för några år sen. Omänsklig nöd – och mitt i allt en förnöjsamhet och tro att framtiden kan bli bättre.

Efter besöket i Mwanza så fick vi kontakt med en grupp, som på sin lista har 43 hem med handikappade barn och som man regelbundet besöker. Så nu är det bestämt att MOKICCO under ett år ska ge månatligt stöd till den uppgiften och se hur samarbetet mellan oss fungerar. I dag, (September 2022, vill vi fortsätta med att stödja gruppen som hjälper de 43 familjerna. Vår organisation MOKICCO ger gruppen 200,000 Tanzaniska Sh. som är ungefär 500 kr. i månaden.)

Ur dagboken för oktober månad plockar jag också informationen, att nu finns det 24 barn i den nyöppnade kindergarten i Kituri. Bibelskolan i Mwika har påbörjat en ny termin och jag fick gästundervisa i den lutherska bibelskolan i Nyakato vid mitt besök i Mwanza. Jag har besökt en luthersk församling för att prata om kindergarten i den församlingen. Vid det besöket döptes en pojke från ett av våra familjehem där och föräldrarna hade bestämt, att pojken skulle heta Carl-Erik! (I dag, september 2022, finns det tre barn i Tanzania som har fått namnet Carl-Erik)

Så mycket händer och så mycket gott händer. Visst finns det utmaningar att ta tag i men där har jag ovärderlig hjälp av goda hustrun Overa. Tack att du står med oss i bön för vårt arbete! Jesus sa: "Allt vad ni har gjort för en av dessa mina minsta bröder, det har ni gjort för mig". (Matt. 25:40)

Utmaningen som hände efter det att Carl-Erik gått bort var att en i MOKICCO-familjen försökte ta över yrkesskolan, men med hjälp av vänner i Tanzania och förbön fick vi behålla vår yrkesskola.

En annan utmaning är ekonomin, men den löser vi genom att hjälpa varje familj att hålla igång ett projekt (t.ex. att de föder upp höns, kor och getter) som kan ge pengar. Ett exempel är här salong MOKICCO som vi har vid marknadplatsen i Marangu, se bilden på förra sidan! Den genererar pengar till gruppen med änkor. Samtidigt hanterar vi ekonomin genom att för närvarande inte ta emot nya barn i MOKICCO-familjerna, med undantag för akuta situationer. Till exempel i juni månad 2022, var vi tunga att ta emot en flicka, Teresia 14 år gammal. Hon kom från Arusha, ganska långt från Marangu där vi bor. Hon blev sexuellt utnyttjad av sin farbror. När hon var inlagd på sjukhus frågade en kvinna henne om hon skulle vilja jobba som hemhjälp och hjälpa hennes äldre mor. Teresia accepterade, men när hon kom till den nya familjen var hon mycket missnöjd med den nya familjen. Socialarbetare i Arusha ringde MOKICCO och bad om vår hjälp att ta hand om Teresia. Så även om vi inte nu kan ta emot nya barn finns det akuta situationer då vi ändå måste gripa in. Efter Carl-Eriks bortgång har vi tagit emot tre nya barn som levt under svåra förhållande.

Trots alla utmaningar har vi sett Guds hand i MOKICCOS arbete. Vi har kunnat fortsätta med vårt arbete. Vi har nu 25 familjer, och en gång i månaden brukar vi fira Gudstjänst tillsammans och be för arbetet, och samtala.

Tack ännu en gång för er förbön!

Carl-Erik
Overa

PS. Det finns lite lösa planer (hittills en konkret kallelse) att jag kommer till Sverige i mitten av december. Så blir det flera kallelser, så kanske jag kommer. Sen planerar jag, om Gud vill och vi får leva, att komma tillbaka till Sverige vid påsktiden 2022. DS

FÖRBUNDSBUTIKEN!

Blockljus 70 kr
Glasblock 195 kr
Standar 125 kr. Stång till standar 125 kr

Förbundsmärke med klack
25 kr/st

Gult paraply med logga
165 kr/st

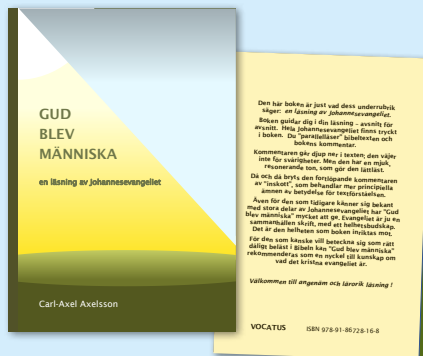

BÖCKER

Alla Tiders Bok

"Alla Tiders Bok" - tre samtals- och studieböcker med nytryck av "Vägen väntar" samt av Carl-Axel Axelsson böcker "Gud blev människa - en läsning av Johannevangeliet" och "Bry dig!" finns att köpa för 85:-/bok.

24 andakter av
Carl-Axel Axelsson - 35:-/häfte.

Minnessaker från Förbundets hundraårsjubileum!

Mugg med logga och årtal (tål att diskas i diskmaskin)
50 kr/st

Kassar med långa och korta handtag, logga och årtal
50 kr/st

Magneter med logga och årtal samt magneter med Uppsala domkyrka och logga
20 kr/st

Dessa saker finns i Förbundsbutiken för beställning.

Berit Olsson, Rausvägen 57, 253 74 HELSINGBORG, tel. 042-293933
Gert Råvik, tel. 0730-355689, gertravik2@gmail.com
OBS! Använd BG 5591-3321 för betalning, det gamla PG-numret gäller inte längre.

Verksamhetsberättelse

BERÄTTELSE över verksamheten inom Svenska Kyrkans Lekmannaförbund 2020

**Förbundsstyrelsen har under 2020 haft följande samman-
sättning.**

Arbetsutskott

Anders Nordberg, förbundsordförande
Jan Henriksson, förste vice förbundsordförande
Gerd Holmström, andre vice förbundsordförande
Marie Nederman, förbundssekreterare
Juhani Ahonen, förbundskassör / adjungerad kassör Lennart Sjö-
stedt
Carl-Axel Axelsson, hedersordförande

Representanter från stiftsförbunden

<i>Ordinarie</i>	<i>Ersättare</i>
Uppsala	
Bernt Lagelius	Margareta Johansson
Linköping	
Jan Henriksson	Britt Andersson
Skara	
Bo-Göte Palmqvist	Anders Åström
Strängnäs	
Beryll Grandell	Lars-Gunnar Karlsson
Västerås	
Bertil Hansson	Majvor Öster
Växjö	
Kerstin Göransson	Sonja Sjölander
Lund	
Magnus Wittgren	Birgitta Dérand
Göteborg	
Meikel Ganebratt	Peter Wågsjö
Karlstad	
Björn Larsson	Barbro Falken
Härnösand	
Maria Antonic	Priscilda Helenius
Luleå	
Anders Boström	Vakant
Visby	
Vakant	Vakant
Stockholm	
Gunnel Berggren-Larsson	Jimmy Ullgren

Förbundsredaktör

Anders Nordberg, Jönköping

Medlemsregister

Allan Forsberg, Lund (Åhus)

Revisorer

Lena Karin Lundgren, Frösön/ Rolf G Swedberg, Frösön
Sarah Svensson, Sundsvall /Lennart Eskilsson, Hässleholm

Förbundsstyrelsen

År 2020 har inte varit som andra år på grund av pandemin covid 19 som har inneburit restriktioner vilket medfört att inplanerade möten och aktiviteter inom Lekmannaförbundet har ställts in. Därför har inplanerade möten med Förbundsstyrelsen inte genomförts.

Förbundsstyrelsens arbetsutskott

Förbundsstyrelsens arbetsutskott har haft två sammanträden under året; den 31 januari och den 6 maj. Mötet i januari hölls på Sofiagården i Jönköping. En stor del av mötet behandlade planering av Riksårsmöte 2020 på Åh Stifts- och konferensgård i Ljungkile den 11-13 juni 2020.

AU-mötet den 6 maj genomfördes via telefonkonferens med anledning av pandemin. Med hänsyn till smittorisk och samhälls-kultur med anledning av coronakrisen beslutade mötesdeltagarna att Riksårsmötet den 11-13 juni skulle ställas in. Det innebar inhibition av verkställighet av Förbundsstyrelsens beslut den 22 november 2019 om att Riksårsmöte ska äga rum den 11-13 juni 2020.

Förbundets administration

Förbundets administration – kallelser, protokoll, minnesanteckningar, skriftlig kommunikation etc. – har till viss del upprättats och omhändertagits av förbundets sekreterare Marie Nederman. Förbundets ekonomiska administration med löpande redovisning, bokföring och ekonomisk rapportering har skötts av förbundets kassör Juhani Ahonen. Förbundets medlemsregistrering och medlems- och prenumerationsregister har skötts av medlemsregistrator Allan Forsberg.

Förbundsbutik

Förbundsbutiken har skötts av Gert Råvik och Berit Olsson, Helsingborg

Ekonomi

Förbundskassör Juhani Ahonen har lämnat resultat- och balansrapport per den 31 december 2020, se bilaga 1. Resultat blev ett överskott på 70 000 kr mot ett budgeterat underskott på 33 000 kr. Enligt balansrapporten uppgick tillgångarna till 241 000 kr vid utgången av 2019.

Medlemsutveckling

Antalet medlemmar uppgick vid utgången av 2020 till 3 148.

Lekman i Kyrkan Förbundets medlems-tidning, Lekman i Kyrkan, har utkommit med fyra nummer. Tidningens redaktionskommitté har utgjorts av Beryll Grandell. Ansvarig utgivare har varit Anders Nordberg. Tidningen har tryckts och distribuerats av AB LH-tryck i Ulricehamn.

Hemsida

Förbundets hemsida har haft adress www.lekmanikyrkan.se med Anders Nordberg som ansvarig kontaktperson. Webbmaster har varit Johan Liw. Allt som publicerats på hemsidan har skickats till Anders Nordberg som kvalitetssäkrar och samordnar den publicering som därefter utförts av Johan Liw.

Medlemsorganisationer

Svenska kyrkans lekmanaförbund har under året varit medlemsorganisation i SENSUS studieförbund, Hela Människan, Ideellt Forum och i EFCM (European Forum For Christian Men). EFCM:s verksamhet har varit vilande.

Lekmanaförbundets representanter i nu nämnda organisationer har varit Priscilla Hellenius, ord, med Hans Magnér, ers, i SENSUS studieförbund, Magnus Wittgren, ord, med Gudrun Eklund, ers, i Ideellt Forum, Anita Mörkenstam, ord, i Hela Människan och Anders Nordberg, ord, i EFCM.

Riksprojekt – Alla Tiders Bok

Riksprojekt – ”Alla Tiders Bok” har fortsatt och pågått i begränsad omfattning under hela året med undervisning och bibelsamtal kring de trettio kapitel som återfinns i de tre studieböckerna ”Vägen Väntar”, ”Vandra Vidare” och ”Mot Ett Mål” som utgjort studieunderlag i projektet.

Verksamhetsutveckling

Pandemin har inneburit att fysiska möten inte har kunnat hållas på grund av smitto-

risk och Folkhälsomyndighetens restriktioner. Detta har medfört att utveckling av verksamheten har avstannat. Däremot har utveckling skett på så sätt att ny teknik i form av telefonkonferens har införts. Den nya mötestekniken har inneburit väsentliga kostnadsbesparingar för förbundet.

Utvecklingsarbete

Lekmanaförbundets externa utvecklingsarbete har under hela året inriktats på samverkan med SENSUS studieförbund, samverkan med Svenska Bibelsällskapet, samverkan och delansvar med och inom Ideellt Forum, bibelprojekt med riksprjektet Alla Tiders Bok.

Planeringsarbete

Planeringsarbetet för Riksmötet vid Åh stifts- och konferensgård har inte kunnat fullföljas eftersom mötet ställdes in p.g.a. pandemin.

Valberedning

Under 2020 bestod valberedningen av de som valdes vid rikskonventet 2018: Kjell-Arne Green, Lunds stift, ordförande och sammankallande Britt-Louise Madsen, Härnösands stift Gudrun Eklund, Skara stift Solweig Andersson, Karlstads stift

Sverigebönen

Svenska kyrkans lekmanaförbund är en av flera organisationer som ingår i det riksomfattande nätverket ”Sverigebönen”. Förbundet brukar i vanliga fall uppmuntra lokalavdelningar och stiftsförbund att bjuda in till bön för Sverige och till bön för de ämnen som baserade på de s.k. sju samhällspelarna befunnits angelägna under Sveriges nationaldag den 6 juni. Under pandemiåret gjorde nationaldagsbönen uppehåll.

Inspirationssamlingar- riksmöten

Det har inte varit några inspirationssamlingar och inte heller några riksmöten under 2020 p.g.a. pandemin.

Hemsida

Förbundet har under 2020 utvecklat och förbättrat hemsidan under ledning av webbmaster Johan Liw.

Förbundsstyrelsens uppvaktningar och besök hos lokalavdelningar (kårer) och stiftsförbund

Under pandemiåret har jubileum och arrangemang av olika slag ställts in och skjutits upp till senare tidpunkter.

Slutord

Vi som under år 2020 haft förtroendet att ha uppdrag inom förbundsledningen för Svenska kyrkans lekmanaförbund framför ett VARMT TACK till samtliga funktionärer och medlemmar för det arbete som utförts för att hålla verksamheten ”levande” trots att aktiviteter inte kunnat utföras som vanligt! Pandemiåret har varit en prövning för Lekmanaförbundet men vi är tacksamtill vår Herre Jesus Kristus för kraft, tro, hopp och kärlek under år 2020!

Låt oss med Guds närvaro genom stor frimodighet och kärlek arbeta vidare och ta oss an förbundets uppgifter genom att söka och följa den väg Herren utstakar. I Hans hand finns all kraft och glädje!

Gud välsigne er alla!

”Om någon vill tjäna mig, skall han följa mig. Och där jag är kommer också min tjänare att vara. Om någon tjänar mig skall Fadern ära honom.” (Joh 12:26)

Jönköping, Södra Vi, Köping, Östersund och Viken, i juli 2022.

SVENSKA KYRKANS LEKMANNAFÖRBUND Förbundsstyrelsens Arbetsutskott

Anders Nordberg
Förbundsordförande

Jan Henriksson
Förste vice förbundsordförande

Gerd Holmström
Andre vice förbundsordförande

Juhani Ahonen
Förbundskassör

Lennart Sjöstedt
Adjungerad förbundskassör

Marie Nederman
Förbundssekreterare

Kyrkans födelse del X

Kyrkans födelse enligt evangelisten Lukas genom Apostlagärningarna,
med Petrus och Paulus samt kyrkans identitet och tillväxt därefter –
**Petrus, Paulus, Gnosticism, Marcion, Irenaeus, Tertullianus, Clemens, Origenes, Konstantin,
Athanasius, Julianus, Ambrosius, Nestorius, Kyrillos av Alexandria och Leo den Store.**

Den antiokenska teologiska skolan (influerad av Aristoteles filosofi) betonade Kristus mänsklighet och tolkade i allmänhet Skriften på ett bokstavligt historiskt sätt. Skolan lade stor vikt vid Jesus person, sådan den framträdde i evangelierna. Jesu exempel och gärning hade frälsande verkan, så att människa kunde bli det hon var skapad till. Den mänskliga viljan – som hos andra människor gärna ägnade sig åt synd – var hos Kristus lydig och segerrik. De antiokenska teologerna betonade konsekvent Kristi fullständiga mandom, och den betraktade liksom Aristoteles människan, som en kroppens och själens enhet. Denna enhet påverkade inte på något sätt den mänskliga naturens fullkomlighet. Antiokenerna fruktade, att om man utelämnade den mänskliga själen skulle Ordet bli degraderat på arianskt sätt för att tillgodose evangeliaskildringen. Så kunde till exempel Jesu fysiska erfarenheter såsom uppväxt, hunger, och smärta tillskrivas enbart det kroppsliga men inte hans tanke- och känsloliv med dess sorger och besvikelser.

När Ordet hade blivit kött, förblev de två naturerna skilda åt. I den antiokenska teologin kunde de lätt uppfattas som två varelser, Gud och Människa, Guds son och Marias son, förenade och till och med placerade intill varandra, hellre än att vara personligen förenade. Här var det möjligt att så

Nestorius.

skilja på "människan som blivit antagen" från "Ordet som antog", att Jesus som ett redskap för Ordet endast skilde sig från profeterna och apostlarna genom att han åtnjöt "nådens och kraftens fullkomliga Fullhet." Denna dualistiska syn fördelade vad Kristus gjorde och genomlevde antingen till hans gudomliga eller till hans mänskliga natur. Onekligen talade NT om Guds lidande Son eller om den

mänskliga Jesus som utförde under, men detta uppfattades som en hävdvunnen uppfattning som vanliga troende men inte en teolog kunde acceptera.

De som främst utvecklade denna antiokenska tankegång var biskoparna **Eustathius av Antiokia, Diodoros av Tarsus** och inte minst **Theodoros av Mopsuestia** (öster om Tarsus) (tiden 370-430) i **direkt opposition till Appollinaris. Diodoros och Theodoros** hade varit presbyter i Antiokia, i Antiokia var **Nestorius** en framstående förkunnare före det att Theodosius II utnämnde honom till **biskop av Antiokia år 428**. Det är svårt att inse att han i sina synpunkter gick längre än sin lärare Theodoros. Liksom det var rätt att kalla Maria för theotokos "gudföderskan" eller "Guds moder". Apollinaris hade använt den beskrivningen, men den var vedertagen i den kristna fromheten, särskilt inom klosterkretsar.

Nestorius var onekligen ganska frispråkig i att plädera för sin kristologi. Den inkarmerade Kristus beskrev han tämligen svagt som **prosopon**, centralgestalt i evangelierna. *"Jag håller isär naturerna"*, sa han själv *"men förenar dem i tillbedjan"*. **Nestorius fördömdes mer av kyrkliga än teologiska skäl. Han var kejsarens utnämnde på den heta biskopsstolen i Konstantinopel**, där han snart blev illa omtyckt på grund av sina

angrepp på judar och kättare. Han ådrog sig snabbt **Kyrillos', patriarken i Alexandria** (412-444) oförsonliga fiendskap. Kyrillos var en framstående bibelutläggare och teolog men våldsam och ofördragsam som polemiker. Kyrillos blev bestört över Nestorius åsikter och "nynicenska" bakgrund och rasande över att han lyssnat på klagomål från några alexandriska präster, som Kyrillos avsett. Nestorius ådrog sig Västkyrkans missnöje när han hade gett en fristad åt några **pelagianska flyktingar**, vilka bannlysts i väst. Viss språklig förbistring gjorde sig gällande; **physis använde alexandria-teologerna om Kristus som en "person" men av antiokia-männen om hans "två naturer"**.

Kyrillos öppnade sin attack på Nestorius mot slutet av år 428. Hans kraftfulla pläderande för alexandrisk kristologi urholkades av att han omedvetet citerade olika yttranden som Apollinaris fällt. Han slungade ut anklagelser mot **Nestorius**, för att han var "adoptionist" (Kristus är enbart en människa. Först vid dopet eller uppståndelsen upptogs han till Guds Son) och förtalade honom i Rom, där **påve Celestinus** var upprörd över att han tagit emot pelagianer. **Celestinus** gav Kyrillos i uppdrag att verkställa en romersk synods dom över Nestorius. Kyrillos krävde då att Nestorius skulle instämma i tolv anateman, som i skarpa ordalag fördömde antiokens teologi.

Vid kyrkomötet i Efesus år 431 samman kallat av **Theodosius II** som fram till dess hade stött Nestorius fick Kyrillos Nestorius avsatt, innan Nestorius syriska meningsfränder hann anlända. Dessa, med **Johannes av Antiokia** som ledare, **fördömde i sin tur Kyrillos och biskop Memnon av Efesus Slutligen anlände de romerska delegaterna och gav Kyrillos åtgärder som innebar att han kunde fullfölja sin sanktion.** Kyrillos synod samlades på nytt för att bannlysa de syriska biskoparna och dela ut förmåner till sina bundsförvanter. Kyrillos kunde räkna med stöd från sådana metropolitiska biskopar som den i Efesus vilka harmades över Konstantinopels överordnade auktoritet och den i Jerusalem som önskade bli oberoende av Antiokia. Kyrillos kampanj fick medhåll hos vanliga kristna som alltför lätt föreställde sig Kristus som Gud i mänsklig förklädnad och tillbad hans förgängliga kropp i nattvarden. Munkarna var frontlinjegrupper i Efesus.

Nestorius (381 – 451)

Nestorius, som fördömdes som villolärare i Efesus (431) var bördig från Germanicia i nordöstra Syrien. Han utbildades i Antiokias teologi av Theodoros av Mopsuestia, vilken syn han troget följde. Han konsekrerades till biskop i Konstantinopel år 428 och satte geast i gång en offensiv mot den arianska villoläran och mot novatianerna – som bl.a. företrädde den hårda linjen mot återupprättandet av kristna som hade komprometterat sin tro under förföljelserna. **Trots att senare forskning i stort sett har rentvätt Nestorius i detta avseende, har det hitintills allmänt hävdats att han gav uttryck för uppfattningen att Kristus bestod av två personer.** Nestorius förnekade inte Kristi guddom, men i sin betoning av verkligheten och okränkbarheten av Kristi **mandom framställde han relationen mellan de två naturerna i Kristus som en moralisk förening eller en sammansmältning av viljor i stället för en grundläggande enhet.** Även om han aldrig delade Kristus i två söner – d.v.s. Ordet och Marias son – vägrade han tillskriva den gudomliga naturen Jesu mänskliga gärningar och lidanden. Han hävdade att påståendet att Maria var "gudaföderskan" var liktydigt med påståendet att den gudomliga naturen kunde födas av en kvinna eller att Gud kan vara tre månader gammal. Nestorius skilde de två naturerna i Kristus med beundransvärd realism men tycks ha svårt att framställa enheten mellan de två naturerna som den unika odelbara personen – evangeliernas Jesus Kristus. De tolv förkastelsedomar som hans huvudfiende Kyrillos av Alexandria riktade mot honom besvarades med lika många förkastelsedomar som felaktigt har tillskrivits Nestorius. **Efter sin exil år 431 skrev Nestorius en försvarsskrift under pseudonymen Heraclides Basar. Nestorius lämnade sitt jordeliv i landsflykt i övre Egypten omkring år 451.**

Efter ytterligare intriger fogade sig Theodosius II slutligen i de beslut som fattades av Kyrillos första synod i Efesus, vilken blev **det tredje ekumeniska mötet.** Nestorius skickades iväg till Antiokia och dog som nämnts i landsflykt i Egypten **omkring år 451.** Få av hans anhängare accepterade hans bannlysning.

Under påtryckning av kejsaren började Kyrillos och syrierna att söka samförstånd med varandra och **år 433** under-tecknade de en överenskommelse, som

biskopen i Cyrrhus, Theodoret hade författat. Den var en kompromiss. Nestorius skulle återinsättas i sitt ämbete, utan fördömmelsen av hans lära skulle stå fast. I gengäld skulle Kyrillos erkänna en moderat **antiokensk teologi** som rättrogn. Extremister på båda sidor var missnöjda men kompromissen bestod så länge Kyrillos levde.

Kyrillos ansåg att inkarnationsundret uppenbarats inte bara i det faktum att **Ordet** blev kött utan också i det faktum att **det blev kött.** Denna betoning förklarar, varför Kyrillos kunde använda ett väldigt djärvt språk i fråga om vad Kristi kropp är och vad den kunde åstadkomma. Kyrillos hade anklagats för att han urholkat det mänskliga elementets verklighet i inkarnationen – särskilt genom att försumma Kristi själsliga roll i det inkarnerade Ordets liv och uppdrag. Ändå kan man inte anklaga honom för att ha förringat Kristi kropps roll. Detta framträder mycket klart i det han säger om nattvarden. Kyrillos hävdade att inkarnationen hade gett den kristne teologen makalös uttrycksfrihet. Den har inte bara brutit ned en andlig barriär utan också en språklig barriär mellan Gud och människan. Den har inte bara fört Gud närmare människan utan också givit människan grönt ljus, när det gäller att tillmäta Gud mänskliga attribut och människans gudomliga egenskaper.

I början av 440-talet tog en ny generation vid. Johannes dog 441/442. **Leo I blev biskop i Rom år 440.** Den skoningslöse **Dioskuros** efterträdde **Kyrillos år 444.** **Flavianus** gjordes till patriark **av Konstantinopel år 446.** Av de forna förkämparna återstod endast **Theodoret.** Snart uppstod **tvister** kring **Eutyches**, en gammal ledare för ett stort **kloster i Konstantinopel**, som provokativt hävdade **att den gudomliga och den mänskliga naturen utgjorde vid inkarnationen en enda natur. I nästan "en naturs-"** monofysitiska termer hävdade han, att Jesu mänsklighet hade absorberats av hans gudomlighet som en droppe vin i havet. Fast han angreps av Theodoret och fördömdes under Flavianos år 448 hade han inflytande vid hovet och **stöddes av den samvetlöse Dioskuros.** I den förvirring som uppstod med anklagelser och motanklagelser utlyste **Theodosius II ett nytt kyrkomöte i Efesus år 449.** **Leo** skickade en **läroförklaring** för biskoparnas godkännande. Detta var **det enda bidrag i den vägen från väst**

– föga originellt men ett nyttigt och medlande uttalande. Påvebrevet förkastade Eutyches och **”understödde läran om två naturer efter föreningen”** men hade ändå fått med vissa alexandriska åsikter. (Tertullianus hade för länge sedan gjort upp riktlinjerna och angett termerna – två ”substanser” i en person. – för en latinsk kristologi, som på ett märkligt sätt föregrep utgången av dessa östliga tvister.) **Dioskuros kom att dominera konsiliet. Leos ”Tomus”** (lärouttalande) fick inte föredras. Flavionus blev avsatt och Eutyches rehabiliterad. **Överenskommelsen år 433 och dess två-naturlära förkastades. Och en rad framstående företrädare för den antiokenska teologin och dess understödjare, inklusive Theodoret, bannlystes. Leo betecknade synoden som en rövarsynod. Den var en skamlös attack** på Konstantinopel av Dioskuros. Något tillrättaställande var inte möjligt förrän Theodosius II dog. Så skedde också året därpå 434 genom ett fall från Dioskuros häst. **Hans syster Pulcheria efterträdde honom med sin nye make ”Marcian”** som medregent. **Pulcheria** var gynnsamt inställd till Leos och Flavianos sak, och det stora mötet i Chalcedon – på andra sidan Bosporen från Konstantinopel – sammankallades mot **slutet av år 451.**

Kyrillos av Alexandria 376 – 444

Kyrillos tidigare liv (före år 403) är okänt. Han blev dock senare en briljant företrädare för den alexandriska teologin. Han togs in i prästernas skara av sin morbror, Theofilus, patriarken i Alexandria. År 403 gjorde Kyrillos och hans morbror **Theofilus** en gemensam resa till Konstantinopel. Trots många opponenter valdes han **412** till Theofilus efterträdare. Kyrillos stod i spetsen för konsiliet i Efesus 431, det konsilium som avsatte Nestorius. Han ägnade sin teologiska skicklighet åt att understryka att, **Kristi person var en levande enhet**, gentemot den dualism som Nestorius förfäktade. Medan han erkände att, att Kristi mänskliga natur var fullständig, hävdade han att den mänskliga natur som Ordet antog, i själva verket inte var personlig (**dv.s. inte kunde betraktas som en självständig person vid sidan om Ordet**). Kyrillos definition av Kristi person gav intryck av att de två naturerna hade blivit en. På grund av bruket av uttrycket ”en natur” kritiserades han för att ha återupplivat apollinarianism (i Kristi personlighet fanns ingen människoande, ty andens plats intogs hos Kristus av Logos) och

Kyrillos, patriarken i Alexandria.

för att ha givit upphov till eutychianism (den mänskliga naturen hos Kristus hade uppslukats av den gudomliga), som i sin tur ledde till monofysitism (ennaturläran). Kyrillos var hänsynslös gentemot Nestorius, kättarna, judarna, och hedningarna. Konflikten med Nestorius var delvis en kollision mellan de två rivaliserande biskopssätena, Alexandria och Konstantinopel.

Vid det stora **kyrkomötet i Chalcedon** deltog över 400 grekiska biskopar. Härutöver deltog delegater från Rom. **Pulcherias egna kommissionärer** kontrollerade förhandlingarna. ”Rövarsynodens” handlingar underkändes, och Dioskuros avsattes. Äntligen tog Theodoret avstånd från Nestorius. Kejsarparet hade insisterat på att en trosbekännelse skulle utformas, och om än något motvilligt sammanställde synoden en sådan, huvudsakligen ur Kyrillos stridsskrifter. Leos påvebrev och överenskommelsen av år 433 Den var inte bara en vidräkning med nestorianismen och monofysitismen utan sökte på ett positivt sätt klarlägga inkarnationens karaktär: ”Vi alla bekänner med en mun vår Herre Jesus Kristus, den ende och samme Sonen, på en gång fullkomligt i gudomen och fullkomligt i mandomen, sann Gud och sann människa, bestående av förnuft, själ och kropp; av ett väsen med Fadern i fråga om hans gudom, av ett väsen med oss i fråga om hans mandom – lik oss i allting utom synden; född av Fadern före tidsåldrarna i fråga om gudomen, född i dessa sista dagar för oss och vår frälsning av jungfru Maria, Gud – bäraren (**theotokos**) i fråga om hans mandom; en

och samme Kristus, Son, Herre, enfödd, att bli erkänd i två naturer, som inte är sammanblandade, inte är föränderliga, inte delbara eller skiljaktiga eftersom naturernas olikhet på intet vis har avlägsnats på grund av enheten utan snarare att var och en natures egenart har bevarats och förenats att bilda en person (**proso-pon**) och en existens (**hypostasis**) inte så att Kristus skulle vara delad eller åtskild i två personer...”

Detta framstående aktstycke avspeglar otvivelaktigt det faktum, att den antiokenska ståndpunkten hade det starkaste. Rom oroades över några av konsiliets kanoner, vilka innefattade viktiga bestämmelser angående munkar och kloster. Kanonerna 9 och 17 tillät att vädjanden från de östra provinserna skulle få ställas till Konstantinopel i stället för till stiftets huvudbiskop (exarken). Kanon 28 bekräftade 3:e kanon av år 381 om Konstantinopels särställning och förklarade uttryckligen, att det tidigare konsiliet hade gett Rom primat (kyrklig överhöghet), därför att den var kejserlig huvudstad. De romerska delegaterna hänvisade förgäves till Nicaeas kanoner, som var äldre än själva staden Konstantinopel. Leo t.o.m. dröjde ett par år med att erkänna kyrkomötets läroupppgörelse.

Chalcedons dekret blev kejserlig lag, vilken nu var normal ordning. Detta förargade östliga kyrkoledare som omhulade Kyrillos ennaturs beskrivning på den inkarnerade Kristus. De som avvek från Chalcedon skulle härefter betecknas som **”monofysiter”** För det mesta var de inte mer kättare än Kyrillos själv. **Anti-chalcedonianism** dominerade snart Egypten, där det koptiska språket kom till användning för att uttrycka avvikelser, särskilt bland munkarna. Den grekisktalande chalcedoniska minoriteten dubbades till **”kejsarens män”**. I Syrien där syriskan spelade en liknande roll, måste monofysiterna kämpa för att få makten, men också här var deras ledare långt överlägsna chalcedonerna.

Splittring hotade själva den kejserliga tronen under **kejsar Zenos** regering. Zenos utfärdade så småningom Henotikon – ett fredsformulär som fördömde Nestorius och Eutyches, sanktionerade Kyrillos anateman och 325 och 381 års bekännelser och **bannlyste all motsäggande lära ”vare sig den utgick från Chalcedon eller annorstädes”** Från 484 till år 518 under **Zeno och Anastasius**

var **Henotikon-ediktet officiell ortodoxi**. Påvens bannlysning av Zeno och Acacius, Konstantinopels patriark år 484 – då han ansåg sin auktoritet åsidosatt – förorsakade den ”acacianska schismen” mellan de latinska och grekiska kyrkorna, den dittills längsta brytningen.

Att kejsaren antog denna kompromiss-monofysitism **uppmuntrade den persiska kyrkan att godta nestorianismen** för att vidga klyftan från den kejsarliga kyrkan och därmed te sig mindre anstötlig för de persiska häskarna. **Efter fördömlsen av Nestorius år 431 hade nestorianerna samlat sina krafter till Edessa, öster om Euftrat**. Den monofysitiska reaktionen efter Chalcedon fick nestorianerna att utvandra till Persien, och göra Nisibis till centralort. **År 486 blev den persiska kyrkan officiellt nestorianisk**. Diodoros och Theodoros arbeten bevarades i Persien liksom i Syrien.

Sedan **Henotikonediktet övergetts** gjordes fortsatta ansträngningar för att möta monofysiterna på halva vägen, särskilt under **kejsar Justinianus (527-625)** som satt sig i sinnet att försöka återföra öst och väst både politiskt och religiöst. Genom sitt **”Tre kapitel”** edikt år 543 fördömde han den av monofysiterna förkättrade Theodoros av Mopsuestia, Theodoret och Ibas, **Edessas biskop (435-457)** – alla tre betraktades som nestorianer som Chalcedon försummat brännmärka. **Påven Vigilius tvekade i det längsta trots påtryckningar med godtog till slut den ratificering av ediktet som gjordes vid femte ekumeniska mötet i Konstantinopel år 553**. Detta möte stämplade också Origenes som irrlärare och **godtog den utveckling av Chalcedons lärosatser som Leontius av Bysans utarbetat**.

Kejsarna både förföljde och friade till **monofysiterna, vilket stimulerade till bildandet av separata, kyrkliga organisationer**. Severus, Antiokias patriark, (512-538) gav monofysiternas teologi dess definitiva Kyrilloshärledda form. **Biskop Jakob Baradai** skapade vid mit-

ten av 500-talet med stor energi stora **monofysitiska biskopsdömen** över hela östern. **De syriska Jakobiterna och kopterna i Egypten och Etiopien som alltid var nära beroende av Alexandria ordnade sig i autonoma monofysitiska kyrkor**. **Armenien blev också monofysitiskt vid samma tidpunkt** – huvusakligen för att göra sig oberoende av kejsardömet och Konstantinopel. **Georgien antog chalcedonianismen** delvis för att få kejsarligt stöd i att stå emot armenisk kontroll.

Persiska invasioner på 800-talet och arabiska senare tvingade fram en försoning med monofysiterna. Men två ytterligare försök att åstadkomma lärofred misslyckades. Tron på att Kristus haft en gudamänsklig verkningskraft (monergism) och en vilja (monotelism) fördömdes **vid det sjätte allmänna kyrkomötet i Konstantinopel (680-681)**. Konsiliet förklarade att Kristus hade *”två viljor, en gudomlig och en mänsklig, och två sätt att verka – utan uppdelning, förändring, åtskillnad och sammanblandning... Hans mänskliga vilja följer utan tveksamhet eller motstånd men undergivet hans gudomliga och allsmåttiga vilja.”*

Än en gång hade upplösningen av läostrider varit en huvudfaktor vid kyrkliga delningar, som i det östra medelhavsområdet försvagade kejsardömet försvar mot muslimska inkräktare. Tro och livsfrågor hade visat sig vara sammanflätade på ett ödesdigert sätt. De trosbekännelser som utgick från de ekumeniska kyrkomötena köptes i hög grad på bekostnad av sammanhållning och harmoni.

Leo den Store 400-461

Leo den Store föddes i Toscana omkring år 400. Han vandrade genom Romkyrkans hierarkiska ordning och blev **biskop i Rom 440**. **Han avancerade** till den västromerska kyrkans primas och var den förste Rom-biskop som i stor utsträckning använde orden **”Du är Petrus” (Matt 16:19)** som om det gällde påven själv. Han fick också rättsligt stöd för rombiskopens överhöghet av **kejsar Valentinianus III**, fast en västlig kejsares

Leo den store.

edikt vid denna tid inte kunde upprätthållas. Leo var en av kyrkans tidigaste stora administratörer. Hans stil var starkt påverkad av romersk lag. Han var också en uppmärksam predikant. **Leo tog aktivt del i kontroverserna om Kristi natur under 400-talet**. Han **bekämpade med energi tankegångar som framhöll Kristi gudomlighet på bekostnad av hans mänsklighet**. Leos, **”Tomus”**, ett uttalande om Kristi person, ignorerades vid **”rövarsynoden” i Efesus år 449** men två år senare vid kyrkomötet i Chalcedon användes det som en huvudkälla när man avfattade Chalcedonförklaringen om Kristi person. **Leo ansåg i likhet med kyrkans huvudlära, att Kristus ägde både en fullkomlig mänsklig natur och en fullkomlig gudomlig natur och ändå inte var den delad personlighet**. Leo ökade sin personliga och sitt biskopliga ämbetes prestige, när han år 453 övertalade hunnern Attila att lämna Rom och sedan också lyckades minska skadegörelsen i staden när vandalledaren Geiserik intog densamma år 455. Roms biskop började uppträda som världslig härskare.

I nästkommande upplaga av Lekman i kyrkan – nr 4-2022 – ska vi uppehålla oss kring tiden för Romerska Rikets fall med t.ex. plundringar, gudomlig bestraffning?, slutet på västromerska riket?

Anders Nordberg

Ölands kyrkor, ett pärlband med budskap om kärlek och glädje, med befrielsens ord och hoppets musik!

Öland Algutsrum.

Öland Torslunda.

Öland Södra Möckleby.

De ligger som pärlor i ett halsband, eller i ett radband om man så vill, runt hela ön. Den enas mur har knappt passerats förrän den andras spira tornar upp sig. Medan man fortfarande ser den ena i backspegeln, när man kör utmed Alvaret, möter blicken framåt den nästa.

Så har jag nu några somrar åkt mellan Ölands kyrkor, 34 till antalet. De ligger där tätt med århundradens självklarhet, precis som alla våra kyrkor gör.

Det är lätt att bli hemmablind och inte se vilka smycken de är och vilket kulturarv de bär på. Men kyrkorna ligger där ändå inte för sig själva bara för att vara vackra. De har en speciell historia och betydelse. De är tecken på att människor har velat att kärlekens och glädjens budskap skulle spridas just där de byggdes och vad det än skulle kosta. För nog var det förknippat med umbäranden och slit när

kyrkorna en gång byggdes. Det krävdes även liv i bokstavlig mening.

Men de är inte bara tecken på hur människor förr bestämde sig för att evangeliet skulle förkunnas. Att de fortfarande är öppna och klockorna ringer är tecken på att uppdraget fortsätter att tas på allvar. De vårdas och sköts för att befrielsens ord och hoppets musik ska höras.

När sommaren är som skönast talas och sjungs det i våra kyrkor om att leva i Jesu efterföljd. I en av de texter som vi då läser går Jesus så långt att detta innebär att förneka sig själv och ta sitt kors på sig. Vill man rädda sitt liv måste man vara beredd att förlora det för hans skull, är hans budskap. Han som kommer i en av de minsta.

Det kan låta hårt men det är att släppa taget om det egna som binder och hindrar en från att gå andra till mötes som kommer i ens väg.

Det kan vara mycket som vi inte vill eller vågar lämna även om det förkrymper våra liv och fastän vi inser att vi borde göra det. Korset kan kännas för tungt att bära.

Men det är så vi kan finna livet. Det goda livet. Det finns när vi öppnar för andra och världen runt omkring oss och ger av det vi är och har och inte håller fast vid det egna till varje pris. Det är att möta Kristus själv när han kommer till oss som en av de minsta, i den som behöver oss för stöd och i gemenskap.

Vad hjälper det en människa om hon vinner hela världen men måste betala med sitt liv är den retoriska frågan Jesus ställer.

Kyrkorna är mycket mer än fina gamla byggnader. Och de är inte bara tecken på att människor vill att evangeliets befriande budskap ska förkunnas utan de kan

också vara platser där vi kan släppa det krampaktiga taget om vårt eget som håller oss tillbaka från att leva helt och fullt i kärlek till livet och gemenskap för alla som vill.

I våra kyrkor när Ordet förkunnas och nattvardens gåvor delas ut är han där och följer oss sedan vidare ut på vår vandring i vardagen.

*Öppna mig för din kärlek.
Världen behöver mig.
Världen behöver din kärlek
strömmande genom mig.
(Sv ps 96:1)*

*Jan-Olof Johansson
Biskop emeritus i Växjö stift*

Samma himmel. Samma rättigheter. Verkligheten ser olika ut.

Var med i kampen för människors rätt
att få resa sig starkare ur en katastrof.

90 SVENSK
INSAMLINGS
KOMITÉ KONTROLL

SWISHA DIN GÅVA TILL
900 1223
svenskakyrkan.se/fastekampanjen

Svenska kyrkan
INTERNATIONELLT ARBETE

medlem av
actalliance